

mercator

LETO II

NOVEMBER 1964

ŠTEVILKA 11

Ob dnevu republike - 29. novembru

ČESTITAMO

vsem članom naše delovne skupnosti
k doseženim uspehom

Dosedanji rezultati našega dela nam
zagotavljajo, da bomo tudi v bodoče
uspešno opravljali vse naloge za
uresničenje naših skupnih ciljev

Sklepi centralnega delavskega sveta

Na 2. zasedanju centralnega delavskega sveta dne 21. 10. 1964 so obravnavali naslednja vprašanja ter sprejeli naslednje sklepe:

★ dokončno je bil sprejet statut podjetja. Prej ga je obravnavala na seji dne 23. 9. 1964 občinska skupščina Ljubljana-Vič-Rudnik, katera je ugotovila, da je zelo dobro izdelan, da ustreza vsem zahtevam samoupravnega akta ter da nima k statutu nobenih pripomb.

★ Na podlagi 222. člena statuta je bila postavljena komisija za varstvo statuta, katere naloga je predvsem, da pregleda vse notranje samoupravne akte podjetja in enot ter ugotovi, če so v skladu z ustavo, zakoni in statutom. V komisijo so bili imenovani: Mirko Rupelj, Vilko Korenčan, Adolf Šmid, Jože Renner in Ivica Pirnat.

★ Imenovana je bila komisija za osnovna sredstva. Njena naloga je, da pripravi CDS vse podatke in analize o osnovnih sredstvih. V komisijo je bil imenovan Stane Vrhovec ter 15 čla-

nov, ki jih bodo predlagali DS enot, in sicer iz vsake enote po enega člana.

★ Na podlagi določil zakona o delovnih razmerjih je bila imenovana disciplinska komisija podjetja, ki bo obravnavala disciplinske prestopke, ki jih v isti zadevi zagrešijo delavci dveh ali več enot, oziroma zadeve, ki posegajo v poslovanje podjetja kot celote. V disciplinsko komisijo so bili imenovani: Vera Aljančič za predsednika, Vinko Kušar za namestnika, Olga Štrkelj za člana in Stane Markelj za namestnika člana.

Enega člana in enega namestnika imenuje sindikalna organizacija po določbah ZDR.

★ V komisijo za higiensko-tehnično varnost pri delu so bili imenovani Marjan Pogačnik, Alojz Zajec in Franc Cvelbar.

★ V komisijo za gospodarenje in delitev, ki naj bi uskladila določbe okvirnega pravilnika o delitvi čistega dohodka in o delitvi osebnih dohodkov z novimi načeli ustave in statuta podjetja, so bili imenovani:

Stane Černe ter 15 članov iz enot, ki jih predlagajo DS enot.

★ V komisijo za družbeni standard so bili imenovani: Anica Vajda, Ljubo Kavc, Marjanca Vrhovec, Sonja Kambič in Vera Beber.

★ Na podlagi 7. člena statuta je CDS s posebnim sklepom ustanovil poslovno enoto s samostojnim obračunom »Standard« Novo mesto. Ta PE bo obdržala razen detajlistične dejavnosti tudi svojo grosistično dejavnost. Glede lastnih organov upravljanja, glede pravic iz delovnih razmerij ter pravic s področja delitve in razpolaganja s skladi, bo imela PE enake pogoje kakor druge PE.

★ CDS je soglašal z vsebino pogodbe, ki se sklene med veletrgovino »Mercator« Ljubljana, kot matičnim podjetjem in PE »Standard« Novo mesto.

★ Na podlagi 16. člena temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah in

na podlagi statuta podjetja je bil sprejet sklep o nadomestnih volitvah treh članov CDS v pripojeni PE »Standard«, ki bodo v torek, dne 24. novembra 1964. Za vse območje PE je bila določena ena volilna enota, in sicer kot 15. volilna enota — PE »Standard«, ki voli tri člane v CDS, in sicer: 1 člana za dobo dveh let in 2 člana za dobo enega leta. Volitve bo vodila centralna volilna komisija, ki je bila postavljena za redne volitve dne 16. 6. 1964. V komisijo za volilni imenik so bili imenovani Anica Smajdek kot predsednik ter Ruža Romanič in Marija Vesel kot člana.

★ Obravnavana je bila analiza k periodičnemu obračunu za I. polletje 1964, ki je pokazala, da se je realizacija zvišala za ca. 17% proti realizaciji v letu 1963. Povprečni presežek realizacije na enega zaposlenega znaša ca. 14%. V enaki meri, kot je bila zvišana realizacija, so bili preseženi tudi stroški, dohodek je porastel za 11%, čisti dohodek pa za 10%. Obrazloženo je bilo tudi stanje investicij v posameznih PE. Precej je bilo tudi razprave glede skupnih naložb sredstev, s katerimi razpolaga CDS.

★ Odobren je bil nakup raznih poslovnih prostorov z Zalogu, Mokronogu,

Nemški vasi in v Ljubljani ter adaptacija prodajaln na Viški 29, Ilirski 15, Vel. Laščah in Rašici.

★ Potrjena je bila tudi pogodba s podjetjem »Veletekstil« o skupni naložbi sredstev.

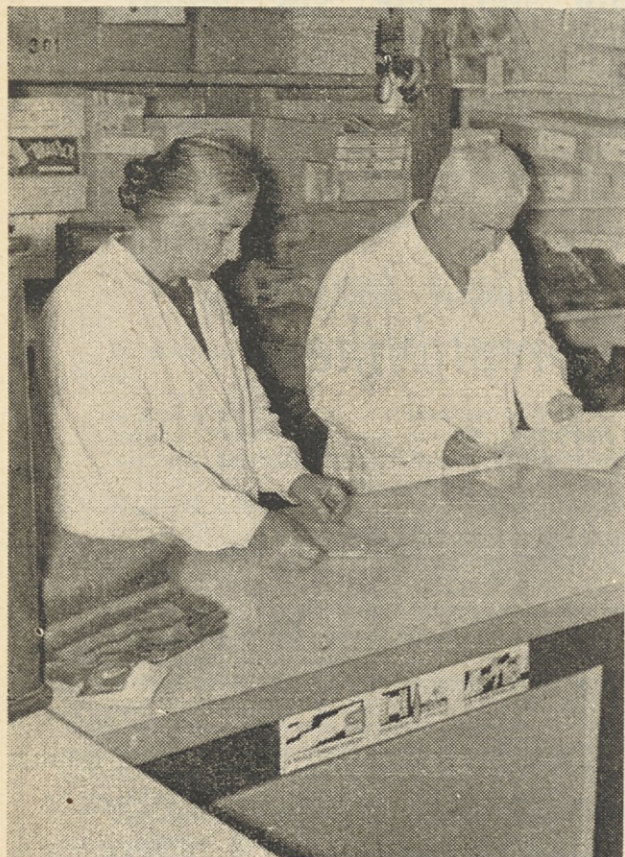
★ V skladu z določili 65. člena statuta podjetja je bil sprejet sklep, da imajo PE s samostojnim obračunom, ki imajo sedeže izven Ljubljane, pravico v okviru svojih potreb samostojno najemati bančne kredite za obratna sredstva in v okviru predpisov odobravati oziroma posloovati na potrošniška posojila. V okviru določenega programa in ekonomske sposobnosti pa lahko PE tudi samostojno najema investicijske kredite za potrebe osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe.

★ Na zasedanju je bil obravnavan tudi predlog za spremembo ZDR, ki naj bi predpisal način urejanja inventurnih primanjkljajev v obliki poslovnega rizika, ker bo ta način kolektivne udeležbe v poslovnem riziku lahko zelo uspešno pripomogel z izboljšanjem dela in tudi pri občutnem zmanjšanju inventurnih primanjkljajev.

★ Glede bifeja »Blagajka« Črni vrh in glede upravljanja PC Vrhovnika je CDS pooblastil CUO, da sprejme dokončne sklepe.

PROSLAVA V PE »HRANA«

Fani in Franci stalno skrbita, da bodo potrošniki zadovoljni

Pogled na prodajalno PE »Hrana« v Grosupljem

V prodajalni PE »Hrana« v Velikih Laščah

Sindikalna podružnica PE »Hrana« je organizirala ogled nekaterih svojih prodajaln. Tako sta odpeljala dva velika avtobusa v nedeljo, dne 11. 10. 1964 ob 7.30 iz Ljubljane del kolektiva na obisk.

Prvi postanek je bil namenjen ogledu prodajalne v Grosupljem. Navzoči so si ogledali vse prostore ter ugotovili, da je prodajalna velika in lepo urejena. Tudi izložbe so bile pravkar urejene, čeprav niso vselej, kot bi bilo zaželeno. Prodajalna ima lepe zaloge delikates, kar ji omogoča vitrina IV 50.

Naslednja postaja je bila pred trgovino v združenem domu v Turjaku. Tudi kolektiv te prodajalne je pričakal obisk v prodajalni. Ta je bila v zadnjem času delno preurejena, dobila je hladilno vitrino in vodovod. Tudi aranžirana je bila lepo. Nato so si udeleženci hoteli ogledati Turjaški grad, znan po hudih bojih med NOV. Ta grad sedaj adaptira skupščina Ljubljana-Vič-Rudnik s sodelovanjem Zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane, zato si ga ni bilo mogoče ogledati v notranjosti.

Na nadaljnji poti si je kolektiv ogledal še prodajalno v Rašici, katera bo po vseh predvidenih načrtih preseljena v nov lokal, kakor hitro ga bo mogoče z adaptacijo usposobiti tako, da bo služil svojemu namenu.

V prodajalni Rob je kolektiv ugotovil, da je lokal zelo primeren, vendar bo potrebno v prihodnjem letu zamenjati dotrajan inventar. To je eden izmed vzrokov, da ni mogoče blaga, ki ga prodajajo, prikazati v taki obliki, kot si želi kolektiv te prodajalne.

V Karlovcu je prodajalna v stari zgradbi. Oprema ni najbolj primerna, vendar poslovodja skrbi, da je blago lepo razloženo, kar vpliva tudi na promet.

Daljši postanek smo imeli v Velikih Laščah, saj smo si imeli priložnost ogledati 3 prodajalne »Hrane«. Tudi tukaj so vsi trije kolektivi

Gregorju. Mladina si je priredila ples v dvorani kulturno prosvetnega društva. Ob 15. uri je predsednik SP povabil vse navzoče v

Prodajalna	Promet v letu 1963	Štev. zaposl. v 1. 1963	Prodajna površina m ²	Drugi prostori m ²
Grosuplje	66,593.000	6	78	58
Turjak	16,758.000	2	47	56
Rašica	11,270.000	1	23	14
Rob	30,906.000	3	31	56
Karlovica	17,022.000	1	35	46
Ortnek	15,984.000	1	28	68
Vel. Lašče 12	66,054.000	4	62	137
Vel. Lašče 17	17,254.000	2	30	15
Vel. Lašče 53	38,988.000	4	97	114
Sv. Gregor	11,664.000	1	20	20
Skupaj :	292,493.000	25	451	584

prodajaln pričakali obisk v samih prodajalnah. Začuden nad veliko in prostorno prodajalno v zgradbi, ki je last KZ, to je na št. 53, so izražali mnenje, da je tudi lepo založena in blago lepo sortirano. Tudi prodajalni na hišni št. 17 in 12 sta bili lepo urejeni. Prodajalna železnice ima staro dotrajano opremo, katero bo treba v bližnji bodočnosti zamenjati.

Prodajalne v Ortneku si nismo mogli ogledati, ker je bila poslovodkinja odsotna.

Iz Velikih Lašč sta odpeljala oba avtobusa na Sv. Gregor. Tudi tu ima »Hrana« svojo prodajalno. Tej je veljal prvi pogled, kakor hitro smo se ustavili. Tudi tu je poslovodkinja razkazala prodajalno, ki je v zadnjem času dobila vodovod in hladilno omaro, ki omogoča prodajo blaga, ki se sicer hitro pokvari, saj je prodajalna zelo oddaljena od Velikih Lašč.

V ilustracijo navajamo nekaj podatkov o prodajalnah, ki smo si jih ogledali.

Sindikalna podružnica je pripravila vsem zakusko v prijetni gostilnici na Sv.

dvorano k mali slovesnosti. Vse člane kolektiva, bilo je več kot 100 navzočih, je pozdravil predsednik sindikata tov. Bruno Šarlah in omenil, da letos praznuje kolektiv bivšega podjetja »Hrana«, sedaj PE »Hrana«, 15-letnico svojega obstoja. Poudaril je skupne interese kolektiva ter še posebej zahvalil in čestital vsem sodelavcem, ki so doživeli v tem kolektivu 10 oziroma 15 let delovne dobe. Ti so:

Marija Suštersič, 15 let, sedaj v prod. Tržaška 75; Tončka Vokač, 15 let, sedaj v prodajalni Cesta na Brdo;

Olga Štrakelj, 15 let, sedaj v prodajalni P. c. Rož. dolina;

Rezka Osredkar, 15 let, sedaj v prodajalni P. c. Rož. dolina;

Rezka Regler, 15 let, sedaj v prodajalni Eiprova 19; Pavla Marn, 10 let, sedaj v prodajalni P. c. Rož. dolina;

Heda Rožič, 10 let, sedaj v prodajalni Poljanska 20; Fani Sešek, 10 let, sedaj v prodajalni v Brezovici.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Deset- in petnajstletniki PE »Hrana« po razdelitvi diplom

Skrbimo za kadre!

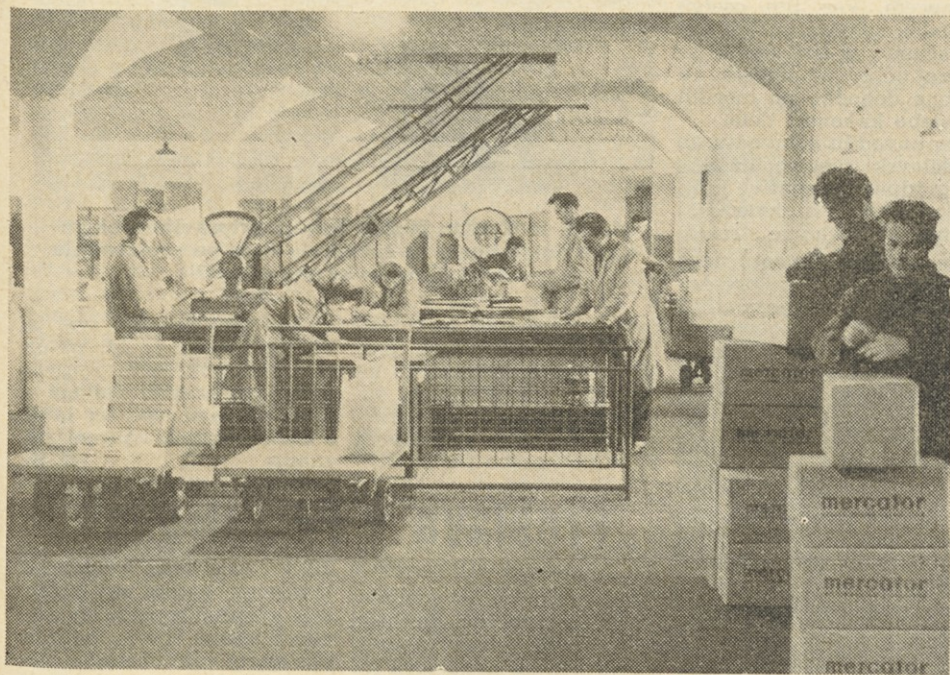
Organi upravljanja v enotah in podjetju posvečajo vedno več in več pozornosti vprašanju strokovnega izobraževanja obstoječih kadrov, s štipendiranjem pa si zagotavljajo nove kadre, ki jih bomo potrebovali. V statutu našega podjetja so glede reševanja teh vprašanj nakazana jasna načela, ki jih je treba le izvajati oziroma podrobneje opredeliti predvsem glede načina, s katerim bodo enote in podjetje reševali to vprašanje. Namen štipendiranja je, da si enote in podjetje za-

pa za organizacijo in izvajanje strokovnega izobraževanja kadrov odgovorni vodje splošnih služb v enotah in šef kadrovske socialnega oddelka podjetja. Slednji predvsem za tiste oblike izobraževanja in vzgojo kadrov, ki so bistveno važni za podjetje kot celoto.

Če hočemo, da bo naš namen glede strokovnega izobraževanja dosegel zaželene uspehe in cilje ter predvsem dal pozitivne rezultate, je predhodno potrebno, da se opravijo določena dela.

stanje kadrov po starosti, po spolu, po delovni dobi (celotni in posebej v enoti cziroma v podjetju), stanje po delovnih mestih (potrebna in dejanska strokovna izobrazba kadrov, ki sedaj zasedajo delovna mesta) itd.

Na podlagi analize obstoječega stanja kadrov bo treba izdelati plan kadrov in to za daljše razdobje, s čimbolj natančno določitvijo, kakšnih in koliko kadrov potrebujemo, kje in na kakšen način bomo te kadre dobili in kakšna sredstva so potrebna. Tako iz-

Pogled v notranjost glavnega skladišča

gotovi potrebne kadre za svojo dejavnost in za službe, ki so predvidene po organizacijski shemi. Hkrati pa je treba omogočiti tudi izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnega znanja delavcem, ki so že v delovnem razmerju, a je njihova višja strokovna izobrazba oziroma specializacija koristna in potrebna za poslovanje enote in podjetja kot celote. V statutu so določene razne oblike izobraževanja: preko raznih oblik uvajanja na delo, preko šolskega centra za blagovni promet, preko seminarjev, ki jih organizirajo razne institucije izven podjetja oziroma ki jih organizira delovna skupnost preko strokovnega izobraževanja na delovnem mestu, preko mednarodne izmenjave delovnih izkušenj in prakse delavcev. V ta namen zagotavlja skupnost sredstva za štipendiranje, tistim pa, ki se dodatno izobražujejo, pa plačuje stroške šolnine, učnih pripomočkov in knjig, odobrava izredne dopuste itd.

Načela in smernice, ki so jih organi upravljanja sprejeli v statutu glede strokovnega izobraževanja kadrov, morajo postati naša vsakodnevna skrb. Neposredno so

Prav sedaj, ko ugotavljamo potrebe po kadrih za naslednje leto. V prvi vrsti si moramo biti na jasnem, kakšne kadre imamo, tako v posameznih enotah kot v podjetju kot celoti, ker le to nam bo osnova za organizacijo in izvajanje strokovnega izobraževanja v bodoče. V to analizo obstoječega stanja spada predvsem: stanje kadrov po kvalifikacijah (šolskih in priznanih),

delane plane kadrov morajo organi upravljanja skupno s plani poslovanja za bodoče obdobje obravnavati ter jih odobriti. Na ta način bodo člani organov upravljanja neposredno lahko ukrepali, na svojih delovnih mestih pa bodo lahko s pojasnjevanjem in lastno aktivnostjo mnogo pripomogli k uresničevanju postavljenih nalog.

M. P.

Ivica Pirnat, Dragica Derglin in Kancijan Hvastja iz razvojno-planskega sektorja skrbijo, da bodo organi upravljanja imeli čim boljše in čim natančnejše analize in podatke o gospodarjenju podjetja

To je bilo motto razprav na zasedanju centralnega delavskega sveta, ko so člani DS obravnavali dosednje rezultate poslovanja.

V zvezi s sprejemanjem statuta podjetja je bila imenovana poleg drugih komisij tudi komisija za gospodarjenje in delitev. To komisijo sestavljajo člani, ki so jih izvolili delavski sveti poslovnih enot. Tako bo ta komisija vsekakor seznanjena s problematiko posameznih poslovnih enot.

Že sam naslov te komisije pove, da bo njeno delo zelo odgovorno in bo zahtevalo temeljito poznavanje vsestranske problematike in še posebno problematike poslovnih enot in podjetja.

Rezultati dela te komisije bodo v precejšnji meri odvisni od vsebine in kvalitete dela enakih komisij v enotah, ker bodo le-te najbolj sposobne ugotavljati realno gospodarsko problematiko svojih enot.

Ocenjevanje vrednosti dela, določanje čim enotnejšega kriterija za pridobivanje osebnih dohodkov za opravljeno delo in objektivno presojanje kriterijev enakopravnih skupnih dolžnosti in pravic v podjetju, zahteva mnogo analiz in resnega poglobljanja v notranjo in celotno družbeno ekonomsko dogajanje.

Današnji predpisani instrumenti za delitev dohodka dajejo široko možnost razpolaganja s sredstvi samoupravnim organom, zaradi tega imajo samoupravni organi toliko večjo odgovornost pred kolektivom, pred celotno družbo, kakor tudi, da opravičijo vlogo »dobrega gospodarja«.

Rezultati dosedanjega ustvarjanja in razdeljevanja ustvarjenih sredstev za delitev nam kažejo, glede na potrebe

Enaka vrednost dela - enake obveznosti in enake pravice

po investicijah, potrebo po veliki budnosti pri odločanju o delitvi ustvarjenih sredstev.

Pri današnji strukturi cen in blagovnih fondov je prav gotovo zmotno mnenje, da je doseženi dohodek rezultat ustvarjenega dela ter da je doseženi dohodek v trgovini lahko merilo za pridobivanje osebnega dohodka.

Današnja struktura cen in blagovnih fondov mora biti za nas, kadar govorimo o vrednosti dela, le ekonomska utemeljitev doseženega dohodka.

Vemo, da je današnja struktura cen blagu neobjektivna in večji del nasprotna zakonu ponudbe in povpraševanja. Mnogim artiklom so določene cene, ki so daleč neekonomske. Zaradi tega je nujno, da so cene drugim artiklom neopravičeno, v ekonomskem smislu višje od kalkulativne možnosti.

Zaradi različne strukture prebivalstva in njegovih potreb po blagu po posameznih področjih naše trgovske mreže, se ustvarja po posameznih področjih tudi različna razlika v ceni, s tem pa se ustvarja tudi dohodek, odvisno od strukture prebivalstva in njegovih potreb po blagu.

To so dovolj veliki razlogi, ki v ekonomskem smislu ne dajejo nobene pravice jemati tako ustvarjeni dohodek kot plod prizadevnega dela.

Merilo za pridobivanje osebnega dohodka je lahko edino le dejansko vložen trud v ustvarjeno delo. Doseženi dohodek pa je razlika situacije na tržišču in nestalne kalkulativne možnosti in diriganja.

Zato je nujno, če hočemo biti dobri gospodarji, da se lotimo ugotavljanja enake vrednosti dela za enako delo. Istočasno pa moramo ugotoviti merilo, ki bo enakopravno obremenjevalo poslovno enoto za skupne obveznosti do skupnih skladov.

Pri organizacijski enoti podjetja se že v ta namen zbira osnovni podatki za izdelavo analiz, namenjenih za razpravo skupaj s predlogi, ki jih bodo obravnavale komisije pri poslovnih enotah in centralna komisija za gospodarjenje in delitev.

Težišče sedanjega dela je predvsem na iskanju objektivnih kriterijev za oceno vrednosti dela po strukturi prodaje artiklov po posameznih poslovalnicah poslovnih enot. Hkrati izdelujejo predloge za enotno sistematizacijo in oceno delovnih mest.

Na podlagi vseh analiziranih zaključkov bodo komisije ugotovile dejanske možnosti ustvarjanja dela dohodka za sklade in objektivno merilo za enako obremenjevanje ustvarjenih skladov v skupne naložbe podjetja.

Nadalje bo potreben tudi predlog za medsebojne odnose v izkoriščanju in obračunavanju skupnih sredstev za investicije. Komisije za gospodarjenje in delitev poslovnih enot centralnega delavskega sveta imajo s temi nalogami veliko kolektivno odgovornost tudi navzven podjetja.

S tem delom bo prav gotovo naše podjetje vključeno v predkongresno delovanje ZKJ.

(F. C.)

Odgovornost za inventurne primanjkljaje

V dnevnem časopisju je bilo že objavljeno, da je v postopku sprememba Zakona o delovnih razmerjih, ki naj bi uvedla razen materialne odgovornosti tudi odgovornost za poslovni riziko. Ta sprememba naj bi se izvedla v sedaj veljavnem Zakonu o delovnih razmerjih, še preden bi bil sprejet novi Zakon o delovnih razmerjih, izdelan na podlagi novih ustavnih načel.

Kaj določa predlagana sprememba?

Za prodajalno ali skladišče, pri katerem je poslovanje vezano z določenim poslovnim rizikom, lahko organ upravljanja:

prakso mnogih trgovskih podjetij, ki so uvidela, da je urejanje inventurnih primanjkljajev po načelih in določbah, ki veljajo za materialno odgovornost po Zakonu o delovnih razmerjih, v večini primerov neizvedljivo. Pogoj za materialno odgovornost delavca je, da mu podjetje dokaže krivdo za povzročeno škodo. Dokazovanje krivde, tako v postopku za izdajo odločbe o povračilu do zneska 10.000 din, kakor v postopku pred sodišči, če gre za višje zneske škode, pa je zaradi načina poslovanja največkrat neizvedljivo. Uvajanje raznih blagovnih evidenc in drugih evidenc

merjih nezakonit. Ni pa bilo v nasprotju z dosedanjimi zakonitimi predpisi, če je pravilnik o delitvi osebnih dohodkov štel inventurne primanjkljaje kot posebno obliko nekvalitetnega dela. V pravilniku o delitvi osebnih dohodkov se lahko določijo merila za količino dela, kakovost dela in za prihranke na poslovnih stroških. Zaradi nekvalitetnega dela pa se lahko zniža udeležba v sredstvih čistega dohodka za osebne dohodke v tistih enotah oziroma prodajalnah, ki niso dosegle pričakovanega poslovnega uspeha. V tem primeru torej ne gre za znižanje osebnega dohodka posameznim delavcem, ker jim osebni dohodek sploh ni mogel biti obračunan za tisti del, ki se poprej odbije od sredstev za osebne dohodke po merilih za slabo kakovost dela.

Po navodilu o inventurah je delavski svet pooblaščen, da predpiše normative kala, loma, razsipa in kvara, ki bremenijo poslovne stroške.

Za tisti del inventurnega primanjkljaja, ki presega tako postavljene normative, torej delavski svet ne priznava kolektivu prodajalne poslovne uspešnosti. Zaradi tega ni nobene zakonite ovire, da bi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov ne smel uporabiti teh dejstev v svojih merilih kakovosti dela.

Če upoštevamo, da je n. pr. večina prodajaln dosega minimalne inventurne razlike in je bila torej tudi v tem pogledu poslovno uspešna, je primerno in pravično, da je udeležena v sredstvih za osebne dohodke po poslovnem uspehu. Ne bi pa bilo prav, da bi bili zaradi slabega dela delavcev ene prodajalne in s tem nastalega inventurnega primanjkljaja prikrajšani pri delitvi osebnega dohodka po kakovosti dela tudi delavci drugih prodajaln, ki so uspešno delali in ki niso imeli inventurnih primanjkljajev. Tako izravnavanje celotne poslovne odgovornosti bi slej ali prej slabo vplivalo v tistih enotah, ki ne bi ničesar imele od svojega boljšega dela.

Prav ta dejstva so narekovala, da se inventurni primanjkljaji niso mogli obravnavati izključno z vidika materialne odgovornosti, ker bi bili v tem primeru nesnovano oškodovani vsi tisti delavci, ki so dobro delali, na račun delavcev, ki so slabo delali, katerim pa ni mogoče dokazati konkretnih krivdne odgovornosti, kot to narekuje zakon za materialno odgovornost in kot so to v konkretnem postopku zahtevala sodišča po načelu ugotavljanja materialne resnice.

Osnutek predlagane spremembe Zakona o delovnih razmerjih pa daje možnost, da se določa in upošteva poslovni riziko in udeležba delavcev, ki so z uspešnim delom dosegli boljše uspehe, kot so bili predvideni. Prav

Marija Krištof in Nežka Kavčič pripravljata blago. Kako dolgo bomo še čakali, da nam bo proizvodnja dobavljala pakirano blago?

tako omogoča, da se inventurni primanjkljaji, ki presegajo vnaprej določeno višino poslovnega rizika, odračunajo zaradi nekvalitetnega dela tistim kolektivom, ki so neuspešno poslovali.

Centralni delavski svet je bil na zasedanju 21. oktobra 1964 obveščen o predlagani spremembi Zakona o delovnih razmerjih ter jo je z odobravanjem sprejel na znanje. M. R.

Proslava v PE „Hrana“

(Nadaljevanje z 2. strani)

Za pozdravnim govorom je spregovoril tov. direktor. Med drugim je zlasti poudaril obveznosti iz naslova investicij za te prodajalne, ki smo si jih ogledali. Navedel je nekaj podatkov o doseženih uspehih poslovne enote, o prometu, ki je bil zelo povečan v zadnjih 3 letih, kljub temu, da se število zaposlenih ni povečalo. Na koncu govora je zlasti poudaril težave poslovne enote zaradi fluktuacije delovne sile ter da naj vsak stori vse na svojem delovnem mestu, da se bo sam in sodelavci počutili čim bolje. Po končanem govoru je predsednik sindikalne družnice še enkrat čestital vsem jubilarom in jim raz-

delil umetniško izdelana priznanja, katera naj bi jim bila v trajen spomin ter darila. S tem je bila ta majhna svečanost zaključena.

Članom kolektiva prodajaln, katere smo si ogledali, je treba dati vse priznanje, ker so vložili mnogo truda in skrbi za lepo urejenost prodajaln, pa čeprav jim že zastarela oprema to komaj dopušča.

Ob veselih zvokih in prijetni družbi je kaj hitro mineval čas. Tako ni bilo mogoče izmenjati vseh misli in delovnih izkušenj, saj je bilo treba najti čas za ples, za lepo pesem itd. Po prihodu v Ljubljano so mnogi izražali željo, da so taki obiski potrebni, ter naj bi jih bilo v bodoče še več. A. S.

V prodajalni PE »Hrana« na Turjaku

Če ne bomo dovolj pazili pri razkladanju in nakladanju blaga, bodo tudi naši osebni dohodki nižji. Sicer pa dobro pogledjte sliko!

— določi višino poslovnega rizika, ki bremenijo poslovne stroške,

— sklene pogodbo z delavci

a) za njihovo udeležbo pri pozitivni razliki, če je bil dosežen z uspešnim delom nižji poslovni riziko od določenega,

b) za povračilo negativne razlike, ki presega višino določenega poslovnega rizika.

Poslovni riziko zajema vse tiste izgube, ki nastanejo zaradi prirodnega svojstva blaga ter pogojev in načina poslovanja in ki se ne morejo pripisati krivdi določenega delavca.

Poslovni riziko bi se moral določiti posebej za vsako vrsto, to je za riziko tatvin, kalo določenega blaga, poškodbe itd.

Predlagana sprememba bo torej potrdila dosedanje

bi povzročilo nesorazmerne stroške, ki bi lahko presegle običajne škode. Krivdno odgovornost za povzročeno škodo je doslej v rednih primerih lahko podjetje dokazovalo je tistim delavcem, ki jih je kolektiv sam izločil, ker je ugotovil, da povzročajo škodo z nepravilnim delom, ali pa da so celo nepošteni.

Popolnoma drugo podlago kot materialna odgovornost, ima poslovna odgovornost. V primeru poslovne odgovornosti ne moremo govoriti o povračilu škode, ki naj bi jo delavec plačal iz svojega osebnega dohodka. Niti ne gre v tem primeru za sporazum med delavcem oziroma med skupino delavcev in podjetjem o povračilu škode, zaradi inventurnega primanjkljaja, ker bi bil tak sporazum po 13. členu Zakona o delovnih raz-

Naši kontrolni organi

Po veljavnih predpisih mora imeti vsaka večja gospodarska organizacija trgovinske stroke na drobno, ki ima v svojem sklopu večje število prodajal, svojo notranjo kontrolo. Tako ima naše podjetje pri sektorju trgovine na drobno poseben kontrolni oddelek. Trenutno so v tem oddelku zaposleni trije za 280 trgovin in 1 za štirje kontrolorji, in sicer skladišče. Delo kontrolorjev je predvsem skrbeti, da se izvajajo tržni in sanitarni predpisi, predpisi o varnosti dela, predpisi o požarno varnostni službi itd. V marsičem je podobno delo občinske sanit. in tržne inšpekcije. Razlike so še v tem, da mora biti kontrolor predvsem dober inštruktor in svetovalec. Opozarjati mora, da se ne dela škoda na blagu ali inventarju. Posebno pozornost pa mora posvečati, da bodo odnosi do potrošnikov vsestransko pravilni in taktični. Kontrolor mora biti stalno na tekočem z vsemi predpisi, ki zadevajo poslovanje na drobno, pravilnike o prometu z blagom, predpise o kontroli cen, predpise o vodenju administrativnega dela po prodajalnih itd.

Njihovo delo je v glavnem po prodajalnih PE in v našem centralnem skladišču. Po prodajalnih kontrolirajo blagajniško poslovanje in vodenje administrativnega poslovanja, če je ažurno ter če se blago prodaja na kredit. Pregledujejo blago, ki ima rok izdržljivosti (trajanja) in ostalo prehransko blago glede na higiensko neoporečnost. Pregledujejo, če blago ustreza vsem sanitarnim in tržnim predpisom. Kontrolirajo, če je blago pravilno označeno s prodajnimi cenami in če se blago prodaja potrošnikom po pravilni ceni. Dajejo nasvete, oziroma predloge pooblaščenim osebam za znižanje cene nekurantnega ali manj vrednega blaga. Poleg tega kontrolirajo higiensko stanje poslovnih prostorov in oseb-

ja, točnost meril, stanje inventarja in dajejo predloge pooblaščenim osebam za popravila ali obnovitev.

Kontrolirajo, če so izpolnjeni varnostni ukrepi proti požaru in vplomu, obravnavajo pritožbe kupcev proti kolektivu poslovalnice ali posameznikom. Prisostvujejo rednim ali kontrolnim inventuram, če to zahtevajo poslovne enote.

O svojem delu poročajo enkrat tedensko direktorju sektorja trgovine na drobno.

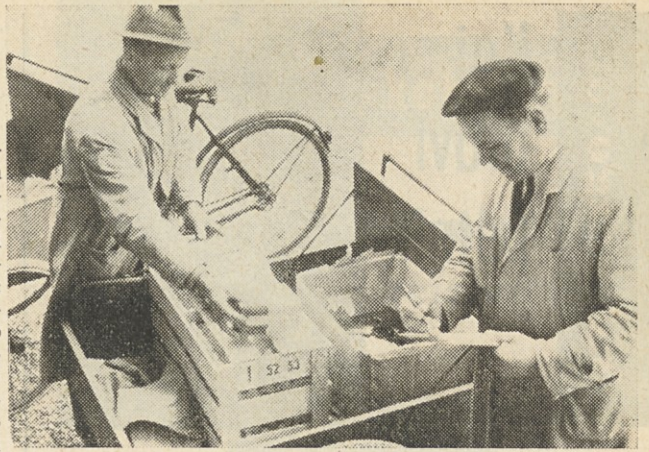
Ko smo navedli naloge kontrolorja je prav, da tudi povemo, kako se v praksi izvajajo ta dela in kje kontrolorji ugotavljajo največ napak.

Največ napak delajo nekateri poslovojdje ali prodajalci zato, ker ne proučijo dobro vsebine okrožnic, ki jih pošilja matično podjetje, ker se niso dovolj seznanili z vsebino knjižice »Pravilnik in odredbe« in ker ne upoštevajo navodil, ki jih dajejo kontrolorji. So primeri, ko kontrolor ugotovi v poslovalnici, da je nekemu blagu rok trajanja potekel. Poslovojdja se izgovarja: »Takega sem dobil iz skladišča.« Okrožnica matičnega podjetja točno navaja, kako se blago kakovostno in količinsko prevzame in kakšen je rok reklamacij. Ali pa, kontrolor opozori na neko blago, ki mu bo rok trajanja potekel, ko pa pride drugič v prodajalno ugotovi, da je tisto blago še vedno v poslovalnici. Seveda, rok trajanja mu je pa že potekel. Navodila kontrolorja niso upoštevali.

Zadnje čase ugotavljajo kontrolorji v poslovalnicah, da so največkrat »juhe« tisto blago, ki jim je potekel rok trajanja, čeprav imajo sicer juhe dvanajst mesecev rok trajanja. Verjetno je krivo temu tudi to, da imajo nekatere poslovalnice preveliko zalogo raznih juh in namesto da bi starejše juhe prodali, jih pa zalozijo. Nekateri kolektivi

poslovalnic pa sploh premalo pazijo na blago, ki ima rok trajnosti in se vse preveč zanašajo na kontrolorja, da bo že on pregledal zalogo blaga. Da so nekateri kolektivi poslovalnic premalo seznanjeni s pravilniki in odredbami, ki so bili poslani v obliki knjižice, se vidi tudi v tem, da nekatere prodajalne prejemale razno tekstilno blago brez predpisanih oznak, ali pa s pomanjkljivo izpolnitimi, da nabavijo razne industrijske izdelke, ki morajo imeti garancijske liste, pa je tako blago brez garancijskih listov itd.

Pravilniki točno navajajo, kako mora biti posamezni izdelek ali živilo deklarirano. V veliko primerih pa se ugotavlja kršitev teh pravilnikov, oziroma da blago ni tako deklarirano, kot

Poslovojdja je zopet pozabil naročiti blago pri potniku. S svojim triciklom gotovo ne prispeva k dobremu poslovanju glavnega skladišča

poteče 15 dni od mletja, riž ni označen z vrsto in odstotkom loma, ješprenj ni označen z odstotkom loma, pri prostih keksih ni naveden datum izdelave in proizvajalec itd.

Kontrolorji tudi ugotav-

dit, ter da so nekatere trgovine premalo založene z blagom, ki je v skladišču. Vedeti je treba, da so kontrolni organi tisti, ki lahko največ pripomorejo, da bo poslovanje v naših prodajalnah v redu.

Skrbeti moramo, da bodo naše prodajalne čim bolj založene ter da bomo lahko ugodili vsem željam potrošnikov

pravilniki določajo. N. pr. lajo, da nekateri poslovojdja, oziroma prodajalci še vedno dajejo razno blago na, dana v promet, preden nekaterim kupcem na kre-

Treba je le z razumevanjem sprejemati njihova navodila in predloge.

J. S.

Lojzka Tome, poslovojdinja iz prodajalne Janševa 2, je prišla v galanterijsko skladišče, da si ogleda bogato izbiro in naroči tisto, kar želijo potrošniki. Vsi naši poslovojdje bi morali večkrat obiskati to skladišče! Poleg tov. Tome je komisionar Francka Habič, ki se ji oprostamo, ker smo jo v prejšnji številki pomotoma preimenovali v Antonijo

Ugotovitve kontrolorjev

Naši kontrolni organi so nam sporočili, da so pri pregledu poslovalnic v mesecu oktobru ugotovili

vzorno poslovanje po vseh predpisih v naslednjih poslovalnicah:

Poslovalnica:	PE
Dobrunje »Zadružni dom«	Polje
Dolsko	Polje
Čatež	»Gradišče« Trebnje
Velika Loka	»Gradišče« Trebnje
Dobrnica	»Gradišče« Trebnje
Zvezda	Litija
Hram	Litija
Poljanska 20	Hrana
Ilirska 15	Hrana
Rožna dolina — samopostr.	Hrana
Savsko naselje — špecerija	Grmada
Pokopališka 34	Specerija
Tržnica Moste	Specerija
Litijska 34	Specerija
Črni vrh	Hrana

Kolektivom navedenih poslovalnic želimo, da bi njihovo poslovanje vedno potekalo vzorno in po predpisih, ker bodo s tem povečali ugled svoje poslovalnice in celotnega podjetja.

**PIŠITE
NAM
O
SVOJEM
DELU!**

Kaj pravi potnik

Vsako soboto zjutraj se zberejo naši potniki v upravi podjetja, da bi se pogovorili o svojih problemih, ki so jih minuli teden opazili oziroma ugotovili na terenu. Po takem sestanku, ki je bil v soboto dne 7. 11. 1964, smo zaprosili tovariša Rada Sintlerja za kratek razgovor.

- Kako dolgo že opravljate to službo?
- Službo trgovskega potnika opravljam že od 1956. leta, pri Mercatorju pa od leta 1958.
- Opišite nam na kratko vaše delo.
- Naše poslovalnice, vsak na svojem terenu, obiskujemo vsaj enkrat tedensko, in sicer v že naprej dogovorjenih dneh. Tudi druga samostojna trgovska podjetja obiskujemo redno, tudi v naprej določenih dneh, tako da naše stranke vedo, kdaj jih potnik obišče in lahko v naprej pripravijo naročilo. Ob obiskih seznanjamo poslovalnice in druga trgovska podjetja z blagom, ki ga imamo na skladišču, z novimi artikli itd.
- In na kakšne težave ste naleteli v zadnjem času?
- Posebnih težav ni. Največje težave povzročajo potniku slabe ceste, v tem času in pozimi pa nas zelo ovirajo vremenske nepravilnosti, kljub temu pa moramo biti vselej in ob pravem času na cilju. Stranke se zanašajo na naše obiske in zato odsotnost ni zaželena.
- Kaj ste posebej ugotovili pri vašem delu, oziroma kakšne so vaše želje, da bi odpravili morebitne pomanjkljivosti?
- Predvsem apeliram na naše poslovodje, da skrbneje pripravljajo — in že v naprej — svoja naročila, saj lahko sicer ob obisku potnika »pozabijo« na kakšen artikel.
- Ali posredujete nabavni službi tudi želje naših poslovalnic in drugih trgovskih podjetij v zvezi s preskrbo z blagom, ki ga sicer mi nimamo na zalogi oziroma se je komaj pojavilo na trgu, potrošniki pa že sprašujejo zanj?
- Prav na sestankih ob sobotah se pogovorimo z nabavno službo o takih zadevah. Naj pa povem, da včasih že naročajo blago, ki ga proizvajalec še ni dal na trg, čeprav ga močno reklamira, toda v podjetju že poskrbimo, da ga nabavimo takoj ko je mogoče.
- Pri vaših stalnih potovanjih gotovo doživite kaj zanimivega. Ali nam lahko opišete kakšen tak dogodek?
- Če mislite na takšne primere: lansko zimo sem ostal v globokem snegu na cesti pri Gabrovki. Moral sem pustiti avto ob cesti in oditi naprej peš. Ali pa: zgodilo se je, da sem prišel pozno zvečer v Novo mesto in nisem mogel dobiti prenočišča. Potem pride cela vrsta komplikacij... Sicer pa veste, da na poti ne manjka raznih zanimivosti, priča sem bil že marsikateri prometni nesreči, ki sreči nisem bil še nikoli soudeležen ali krivec. Pač! Pred tremi leti mi je nenadoma skočil pred avtomobil na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb, pri Ivančini gorici, srnjak. Srečanja nisem mogel preprečiti in zadel sem ga. Malo je manjkalo, da se nisem znašel v jarku. Pozneje sem oddal srnjaka na postaji Ljudske milice...
- Ali ste poročeni?
- Da, že od 1950. leta in imam dva sinova. Starejši ima že 13 let, drugi pa osem.
- Kaj pravijo doma k vaši stalni odsotnosti?
- Od začetka je bilo hudo, zdaj pa so se privadili. Služba je služba. Zato pa v prostem času, ki ga imam sicer malo, skušam prebiti čimveč z družino.
- Ali imate kljub temu kakšnega konjička?
- Saj veste, časa je malo, vendar, če le najdem partnerja, rad sedem za šahovnico. Gledališče, kino, televizija — le, če čas dopušča.

C. D.

Delo vodij splošnih služb

Največ razprav na sestankih organov upravljanja je, razen o problematiki v zvezi s poslovanjem in izvrševanjem nalog, prav gotovo posvečeno vprašanju kadrov. Kadri so osrednji činitelji uspešnega poslovanja. Moramo pa skrbeti, da bomo za vsako delovno mesto izbrali primerne človeka, ga usposobili za čim hitrejšo in kvalitetnejšo opravljanje dela, ga stimulirali po doseženih rezultatih dela ter mu omogočili, da bo delo opravljal s čim

strokovno izobraževanje, na-
gibanje delavca v delovnem razmerju, kar je pravzaprav sedaj vsebina vodij splošnih služb. Pri urejanju delovnih razmerij je, kakor že omenjeno, najvažnejše to, da se postavi človeka na tisto delovno mesto, kjer bo lahko najbolj razvil svoje sposobnosti, si ustvaril največje osebne dohodke ter največ koristil enoti, podjetju in družbi.

Pri izobraževanju gre za to, da na podlagi analiz potreb po kadrih določimo, na kakšne načine si bomo lahko zagotovili potrebne kadre za uspešno opravljanje vsakdanjih nalog. Sem spada predvsem organizacija seminarjev, tečajev in podobno, sestava programov za izobraževanje, tako v podjetju kot izven podjetja, in kako bomo vključili delavce na posameznih delovnih mestih v strokovno izobraževanje. V ta namen morajo vodje splošnih služb imeti povezavo z institucijami, ki se ukvarjajo s strokovnim izobraževanjem kadrov. Kadre, ki jih pa bo enota oziroma podjetje potrebovalo v določenem razdobju, si je treba zagotoviti s štipendiranjem.

V zvezi z nagrajevanjem in delitvijo osebnih dohodkov je treba stalno in sistematično proučevati merila za vrednotenje dela na posameznih delovnih mestih in za posamezna dela. Analizirati je treba vpliv obstoječega načina nagrajevanja na produktivnost dela ter iskati možnosti za izboljšanje obstoječega sistema nagrajevanja in delitve osebnih dohodkov.

Vse zaposlene v enoti oziroma v podjetju je treba stalno obveščati o vsem, kar se dogaja v enoti ali podjetju, predvsem pa o problematiki in ukrepih v zvezi s poslovanjem. Treba je zbirati podatke, mišljenja in predloge delavcev glede organizacije dela, metode dela, medsebojnih odnosov itd. Le vsestransko informirani delavci bodo gotovo bolj zainteresirani za svoje delo, za uspeh enote in podjetja kot celote, ker bodo na ta način lažje razumeli vso problematiko ter

(Nadaljevanje na 7. strani)

Uprava PE »Grmada« se je preselila v nove prostore. Na sliki vidimo direktorja tov. Jožeta Rennerja (prvi z leve), ki najbrž razpravlja z vodjo splošne službe tov. Vero Beber o kadrih. Tov. Jože Resman skrbno pregleduje, če je bilo naročeno blago dobavljeno

manjšim naporom. S takšnim načinom dela bomo edino lahko dosegli, da bo vsak delavec na svojem delovnem mestu občutil čim večje osebno zadovoljstvo s svojim delom in s svojo delovno okolico. Ta vprašanja pa lahko rešuje le zavestna dobro organizirana in načrtno vodena kadrovska politika, ki ima jasno opredeljene svoje cilje in namene, ki jih hoče doseči na tem področju. Ker je to stalen proces, je tudi treba, da je ta politika dolgoročna, dovolj elastična glede na trenutne potrebe in prilike, toda dosledna in načelna v izvajanju. Biti mora jasna in na primeren način objavljena.

Za izvajanje kadrovske politike v naših poslovnih enotah so poleg drugih odgovornih činiteljev v enotah neposredno odgovorni vodje splošnih služb v poslovnih enotah. Za podjetje kot celoto pa je za kadrovsko politiko neposredno odgovoren predvsem šef kadrovskega socialnega oddelka, in sicer za vso tisto problematiko s tega področja, ki je bistvena za poslovanje podjetja kot celote.

V področje dela vodij splošnih služb v poslovnih enotah in šefa kadrovskega socialnega oddelka spadajo načeloma naslednja dela in naloge: analiza in plan kadrov, delovna razmerja,

ječega stanja kadrov, ki služi za izdelavo perspektivnih in operativnih planov kadrov, za iskanje in uporabo načinov za pridobivanje novih kadrov ter iskanje novih prijemov za uvajanje boljših in uspešnejših ukrepov pri organizaciji in izvrševanju kadrovske službe.

Pri delovnih razmerjih gre za sprejem, uvajanje, razmeščanje, premeščanje, prenehanje delovnega razmerja, dopuste, nadurno delo, delovno disciplino, na kratko rečeno, za izvajanje predpisov, ki urejajo delovna razmerja. Pri teh vprašanjih ne smemo samo skrbeti za to, da bo zadoščeno vsem predpisom, ki administrativno spremljajo

V papirnem skladišču je vedno dosti dela

Naši potniki se zberejo vsako soboto na sestanek, kjer skupno z vodstvom sektorja trgovine na debelo »krepko« obravnavajo vso problematiko preteklega tedna in še drugo, kar se jim je pač »dogodilo« na terenu

(Nadaljevanje s 6. strani) tudi lažje sprejemali pravilna stališča in res bili upravljavci. Namen in cilj našega časopisa »Mercator« bo dosežen šele takrat, ko bodo vsi člani naše delovne skupnosti prispevali k njegovi vsebinski obogatitvi. Ob sodelovanju vseh bo šele lahko naš časopis prikazoval naše uspehe in neuspehe, grajal napake in pohvalil dobro. Postati mora važno pomožno sredstvo organov upravljanja, preko katerega bodo le-ti seznanjali člane naše delovne skupnosti z aktualnimi problemi, o katerih razpravljajo. Pripomogel pa bo tudi k utrjevanju medsebojnih notranjih odnosov, vzgajal člane naše delovne skupnosti k največji delovni zavesti in delovni disciplini ter dal poudarka tovarištvu, pravičnosti, objektivnosti in razvijanju duha solidarnosti. Skratka, na tem področju so naloge vodij splošnih služb zelo velike, za katere pa žal do sedaj ni bilo dovolj upornosti in prizadevanja.

Zdravstveno varstvo in higiensko tehnična zaščita

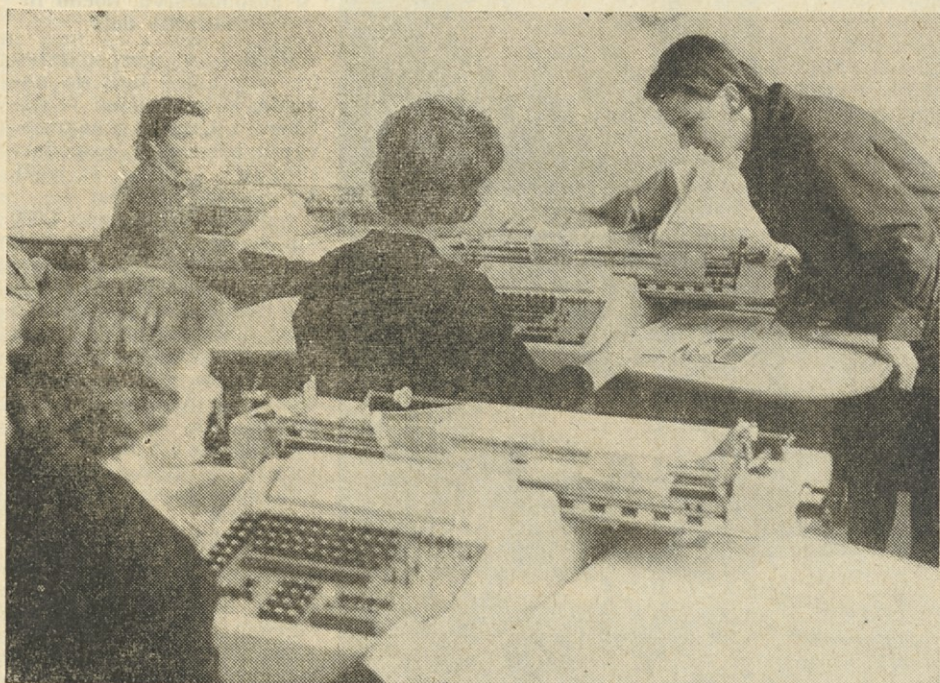
sta enako važni, tako z gledišča odnosa do človeka kot z gledišča uspešnega poslovanja. Bolezni, nesreče pri delu, slabi delovni pogoji nikakor niso pozitivni činitelji dobrega gospodarjenja. Čimprej bo treba izdelati predpise, ki bodo uredili odnose tega področja v enoti in v podjetju. Vodje splošnih služb so dolžni skrbeti, da se predpisi iz tega področja izvajajo ter da so izvedeni vsi preventivni ukrepi, ki so jih predpisali splošni in naši notranji samoupravni akti s tega področja.

Med probleme, ki spadajo v področje družbenega standarda in socialne službe, štejemo v glavnem vse tisto, kar je navedeno v 171. do 176. členu pravilnika o delovnih razmerjih. V glavnem zadeva to področje reševanje vprašanj v zvezi z organizacijo družbene prehrane, letovanja delavcev, kulturnih in zabavnih prireditev, izletov, športa in rekreacije ter reševanje stanovanjske problematike, vožnje na delo in z dela ter individualno in grupno socialno delo.

Razumljivo je, da morajo vodje splošnih služb imeti dobro urejeno personalno evidenco in potrebno statistiko, tako da bo ob vsakem času možen točen pregled stanja kadrov. Vse to mora biti tekoče vodeno.

Če pogledamo zelo obsežno področje dela, lahko pridemo do spoznanja, da je to delo odvisno od strokovnosti in sposobnosti kadrov, ki ga opravljajo. To ni nobeno administrativno ali pomožno delo. Razen razgledanosti ter splošnega in specifičnega znanja so temu osebi potrebne še druge lastnosti, kot občutek za družbeno politično problematiko, primeren odnos do ljudi, razumevanje in interes za ljudi, dober nastop, organizacijske sposobnosti itd. Da bodo vodje splošnih služb resnično lahko opravljali in izvrševali gornje važne in obsežne naloge, jih je treba prvenstveno oprostiti vseh drugih del, ki ne spadajo v njihov delokrog. Na teh delovnih mestih morajo postati kadrovska socialni problemi primerna dolžnost.

M. P.

Tudi za blagovno finančno knjigovodstvo galanterijskega blaga smo uvedli strojno knjiženje

Obrazi iz kolektiva

Življenjska pot mladega nabavnega referenta

Tovariš Franc Prvinšek je že pol leta nabavni referent v nabavnem oddelku za živila v našem podjetju. Star je, če lahko sploh rečemo star, v resnici je mlad 25 let. Na delovnem mestu se je uveljavil in nič ne bi bilo v vsem tem posebnega, če tovariša Prvinška ne bi poznali po njegovi močni volji za izobraževanje. Sicer pa, naj nam sam pove.

— Izučil sem se za trgovskega pomočnika v trgovskem podjetju »Petrošnja« v Zagorju ob Savi. Potem sem odšel k vojakom, po vrnitvi sem še pol leta delal v matičnem podjetju kot trgovski pomočnik v trgovini z živilom. Saj, z delom sem bil zadovoljen, toda vselej sem si želel, da bi lahko študiral. Zaradi stroke, v kateri sem bil, sem se odločil za študij na srednji komercialni šoli v Ljubljani. Ker je bil pouk popoldne, sem se preselil v Ljubljano in se zaposlil pri Mercatorju. Ves čas sem redno opravljal službo na delovnem mestu skladiščnika v centralnem skladišču.

— Koliko ur na dan pa ste porabili za študij?

— Časa je bilo prav malo. Dopoldne sem delal, popoldne smo imeli predavanja, in sicer od treh do pol osmih. Vsak dan, razen sobote. Torej sem se učil zvečer, včasih tudi ponoči. To dveletno šolo sem uspešno dokončal (vemo, da je bil odličen, toda s tem se ni hotel pohvaliti), nato pa sem se odločil, da nadaljujem študij na višji komercialni šoli v Mariboru kot izreden slušatelj. Izbral sem si oddelek za zunanjo trgovino. Naj še povem, da sem bil medtem nekaj časa trgovski potnik, kot rečeno — pred pol leta pa sem postal nabavni referent.

— Koliko ur zdaj študirate in kdaj bodo na vrsti prvi izpiti?

— Naš izredni študij je organiziran preko sekcije izrednih študentov na VKEŠ Maribor, skripta dobivamo iz Maribora, drugo literaturo pa v študijski knjižnici. Tri izpite pa sem že opravil. Vpisal sem se namreč že spomladi.

— Ali imate s študijem posebne stroške?

— Naj še odgovorim na prejšnje vprašanje. Za nekatere težje predmete (matematika, statistika, politična ekonomija) imamo v Ljubljani posebne seminarje, ki so v popoldanskih urah, trajajo pa do dva meseca. Razen tega pa moram prijeti za knjigo spet ob večerih, saj sem dopoldne v službi. Stroški za študij so precejšnji (za knjige, vpis), toda te stroške mi bo povrnilo podjetje.

— Potem za vse drugo praktično ni časa?

— Nekaj ga že najdem, na primer za nogometne tekme (tovariš Prvinšek »navija« za domačo Olimpijo, v prvi ligi ga mu je najbolj pri srcu Dinamo iz Zagreba), če pa bom januarja uspešno opravil izpit, si bom vzel teden dni za smučanje.

— Imate kakšne posebne želje?

— Ker sem na oddelku za zunanjo trgovino, ki po programu zahteva perfektno znanje enega tujega jezika, želim, da bi mi podjetje omogočilo krajšo prakso v tujini, da bi izpopolnil svojo nemščino.

Tovarišu Prvinšku želimo veliko uspeha pri njegovem študiju in na delovnem mestu, uredništvo Mercatorja pa upravičeno pričakuje od njega kakšen prispevek za glasilo našega kolektiva. A. B.

Pravice in obveznosti učencev

Po določitih Zakona o delovnih razmerjih velja za učenca v gospodarstvu oseba, ki se na osnovi sklenjene pogodbe o učenju, s šolanjem (učenjem) in praktičnim delom usposablja za kvalificiranega delavca v določenem poklicu ali obrti. Pri tem pa je posebej poudariti, da je sodna praksa sprejela stališče, da nastane učni odnos takrat, ko sprejme gospodarska organizacija učenca dejansko v uk, čeprav ni bila sklenjena učna pogodba med učenecem in gospodarsko organizacijo. Sam položaj učenca v gospodarstvu, medsebojne pravice in obveznosti gospodarske organizacije na eni in učenca na drugi strani, pa določa Uredba o učen-

star najmanj 14 let, vendar ne več kot 18 let. Glede gornje starostne meje, pa se smatra, da kandidat ni starejši od 18 let, kolikor izpolni 18 let starosti v letu, v katerem je nastopil učenje.

Kar zadeva šolsko izobrazbo, uredba ni postavila kot pogoj končano osemletko, ker pač v času izdavanja uredbe osemletno šolanje ni bilo zagotovljeno na celotnem področju države. Odlok o predizobrazbi učencev v gospodarstvu, objavljen v Ur. l. LRS. št. 35/60 pa določa, da se v vaješke šole s praktičnim poukom praviloma sprejemajo osebe, ki so z uspehom končale osnovno šolo. Vendar pa citirani odlok v 2. čle-

določili 40. člena Pravilnika o delovnih razmerjih podjetja direktor poslovne enote s starši, ali skrbnikom učenca, najkasneje v 15 dneh od dneva, ko je bil učenec sprejet v učenje. Pogodbo o učenju je podjetje dolžno v roku 8 dni po sklenitvi dostaviti v petih izvodih občinski skupščini zaradi overitve in registracije.

V teku trajanja učenja nastajajo v praksi čisto nejasnosti in spori, zlasti o tem, koliko časa dnevno oz. tedensko naj traja praktično delo učenca v gospodarski organizaciji, glede na teoretičen pouk, ki ga istočasno obiskuje. Prvi odstavek 14. člena Uredbe o učenjih v gospodarstvu določa samo maksimalno trajanje teoretičnega in praktičnega pouka skupaj in koliko časa največ sme znašati pouk pri praktičnem delu, in sicer:

skupen čas praktičnega in teoretičnega pouka znaša:

— v prvem učnem letu — 42 ur tedensko, od teh največ 30 ur praktičnega dela,

— v drugem učnem letu — 45 ur tedensko, od teh praviloma 30 ur praktičnega dela,

— v tretjem učnem letu — 48 ur tedensko, od teh praviloma 36 ur praktičnega dela.

Čas praktičnega dela in posebej teoretičnega pouka je določen z učnim načrtom in programom za posamezne poklice. Glede na to sme trajati praktično delo učenca v podjetju samo toliko

Anica Kos je prišla s Štajerske in je že od začetka septembra učenka v novi samopostrežni trgovini na Celovski cesti v bloku B-1

Lidija Ule, učenka pri PE »Grmada«, bo že čez eno leto postala trgovska pomočnica

cih v gospod., ki je bila objavljena v Uradnem listu FLRJ, št. 39/52.

Nastanek učnega razmerja

Po določitih 6. člena citirane uredbe se učenci v gospodarstvu sprejemajo v uk praviloma samo v času od 1. junija do 30. septembra vsakega leta. Učenci, ki so sprejeti v uk izven navedenega roka, imajo sicer vse pravice in obveznosti kot učenci, ki so sprejeti v predpisanem roku, vendar s to razliko, da lahko začnejo obiskovati šolo šele v naslednjem šolskem letu. Poleg tega pa se jim čas, ki ga prebijejo pri praktičnem delu do 1. junija, ne šteje v predpisan čas učenja. Za ta čas pripada učencu predpisana nagrada, kot tudi druge pravice iz učnega odnosa, praktično delo v tem času pa traja 6 ur dnevno.

Pri sklepanju pogodbe o učenju je treba predvsem paziti, ali izpolnjuje učenec, oziroma kandidat za učenca, pogoje za sprejem v učenje, kot jih določa 2. člen Uredbe o učenjih v gospodarstvu. Ti pogoji so leta starosti, šolska izobrazba in zdravstvena sposobnost.

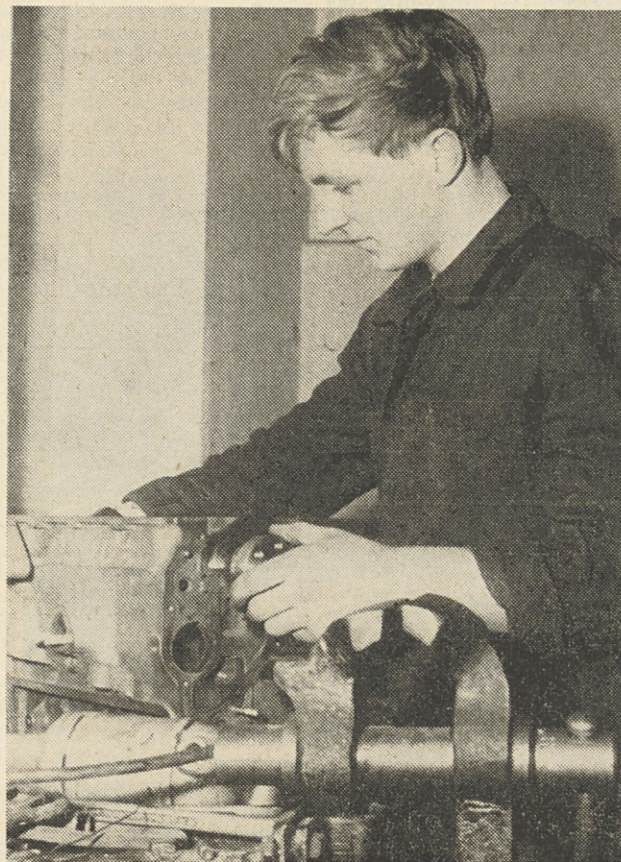
Potrebno je, da je učenec oziroma kandidat, ki želi skleniti pogodbo o učenju,

nu določa, da se smejo v skladu s posebnimi okoliščinami in razmerami posameznih krajev glede na potrebo po kadrih posameznih poklicev, sprejeti v vaješke šole in šole s praktičnim poukom tudi osebe, ki niso končale osnovne šole, so pa izpolnile šolsko obveznost po splošnih predpisih. Za take osebe organizirajo vaješke šole oziroma šole s praktičnim poukom potrebno pripravo ter jim tako zagotovijo pogoje, da morejo uspešno slediti pouku.

Vendar pa v bodoče ne bi bilo primerno vključevati v učenje take učence, ki nimajo končane osemletke, ker 44. člen Ustave SFRJ izrecno predpisuje obvezno 8-letno šolanje.

Kot tretji pogoj za sprejem v učenje je zdravstvena sposobnost. To pomeni, da mora biti bodoči učenec duševno in telesno zdrav ter sposoben za izučitev trgovskega poklica. To se ugotovi z obveznim zdravstvenim pregledom v skladu z določili 16. člena Uredbe o učenjih v gospodarstvu.

Ko se ugotovi, da izpolnjuje kandidat predpisane pogoje za sprejem v učenje trgovske stroke, se sklene pismena pogodba. Pogodbo o učenju sklene v skladu z

Janez Jarc je že drugo leto učenec v mehanični delavnici

ur, kolikršna je razlika med številom ur teoretičnega pouka in skupnim številom ur učenja (teoretičnega in praktičnega), ki je določen za posamezno učno leto z učnim načrtom šole, ki jo učenec obiskuje.

Ta določila je treba upoštevati tudi v tistih primerih, ko so učenci del šolskega leta na praktičnem delu, drugi del šolskega leta pa v šoli za učence v gospodarstvu. Zaradi tega ne sme biti število ur, ki jih opravi učenec pri praktičnem delu v tem času, večje kot je za posamezno učno leto predpisano z učnim načrtom in programom.

Nagrade učencev v gospodarstvu, nočno in nadurno delo

Učenci v gospodarstvu imajo pravico tudi do nagrade, katere višina je določena z Uredbo o nagrajevanju učencev v gospodarstvu (Ur. l. FLRJ, št. 6/62). Te nagrade znašajo:

v prvem učnem letu 4.000 din mesečno,

v drugem učnem letu 5.000 din mesečno,

v tretjem učnem letu 6 tisoč din mesečno.

Te predpisane zneske nagrad lahko zniža samo občinska skupščina in sicer največ do 20 odstotkov, medtem ko jih lahko zviša razen občinske skupščine tudi gospodarska organizacija sama.

V zvezi z določanjem višine nagrade pa moramo poudariti, da se znesek nagrade, ki je določen z že citirano uredbo o nagrajevanju, ne more pogojiti z uspehom učenca pri praktičnem delu oziroma z uspehom gospodarske organizacije. Mogoče pa je nagrado iznad predpisanega zneska

v gospodarstvu

vezati na uspeh pri učenju. Pri nas določijo višino nagrade v okviru zakonitih določil vajencem in učencem v gospodarstvu poslovne enote same v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov enote, na temelju določb 33. člena Okvirnega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov delavcev Vetrarogovine »Marcator« Ljubljana.

Vajencem in učencem v gospodarstvu pripada nagrada v nezmanjšanem znesku tudi za čas zimskih oz. letnih počitnic. Za razliko od delavcev v gospodarskih organizacijah, se nagrada izplačuje v naprej, najdalj do 5. v mesecu. Protizakonito pa je vsako zmanjšanje z uredbo predpisane višine nagrade za čas izostanka z dela ali šole, ali v obliki kakršnekoli disciplinske kazni.

Nočno in nadurno delo je za učence v gospodarstvu prepovedano.

Letni dopust

Glede letnega dopusta je za učence v gospodarstvu posebej urejeno v 15. členu uredbe, in sicer imajo učenci v vsakem koledarskem letu v času letnih šolskih počitnic 30 dni plačanega letnega dopusta, v času zimskih šolskih počitnic pa 7 dni plačanega dopusta. V tem času mora biti učenec popolnoma prost. V ostalem času zimskih oziroma letnih šolskih počitnic pa mora biti zaposlen pri praktičnem delu. V tem času mora učenec opraviti tedensko toliko ur, kolikor jih za posamezno šolsko leto določa učni načrt in program za teoretičen pouk in praktično delo skupaj.

Pri letnem dopustu pride do nejasnosti zlasti tedaj, ko učenec že opravi zaključni izpit in s tem postane kvalificiran delavec oziroma trgovski pomočnik. V takem primeru se uporablja določila Zakona o delovnih razmerjih, s tem, da se učna doba šteje v delovni staž po 27. členu Zakona o delovnih razmerjih. Glede na to ima delavec, ki je opravil v tekočem koledarskem letu zaključni izpit, v skladu z določili 218. člena Zakona o delovnih razmerjih 21, 19 oziroma 17 dni letnega dopusta, kar je odvisno od dopolnjenih let starosti. Če je delavec že dopolnil 18 let starosti, se mu določi dopust po 26. čl. Zakona o delovnih razmerjih.

Glede odmora med delovnim dnem uredba ničesar ne določa, vendar je prav, da se učencu omogoči dnevni odmor, kadar je zaposlen pri praktičnem delu več kot štiri ure dnevno, sicer bi bil tak učenec v slabšem položaju kot drugi delavci.

Disciplinska odgovornost

Disciplinsko odgovornost učencev v gospodarstvu ureja 22. člen Uredbe o učencih v gospodarstvu. Za kršitev vajeniške dolžnosti so predvidene naslednje kazni:

- opomin,
- ukor,
- ukor pristojnega organa občinske uprave,
- prenehanje učne pogodbe.

Pristojni organ občinske uprave izreče kazen ukora na predlog direktorja gospodarske organizacije v primeru, kadar se kršitve vajeniške dolžnosti ponavljajo, kljub temu, da je bila zoper učenca že izrečena kazen opomina oziroma ukora.

Do razdora učne pogodbe pa lahko pride samo v hujših primerih kršitve vajeniške dolžnosti na zahtevo gospodarske organizacije. Vendar je zato potreben pristanek staršev učenca. Če pa starši učenca ne dajo pristanka, da se učna pogodba razdere, pride do spora, ki ga rešuje redno sodišče. Tak spor velja kot delovni spor, v katerem more gospodarska organizacija s tožbo na ugotovitev zahtevati, da se pogodba razdere. V zvezi s tem je pripomniti, da arbitraž, ki jo navaja Uredba o učencih v gospodarstvu, ne obstaja več. (Mišljenje sekretariata SIV za rad broj 05-312/1 od 23. 3. 1959). V času, ko učenec obiskuje šolo, je istočasno disciplinsko odgovoren tudi po predpisih šole, ki jo obiskuje.

Prenehanje učenja

Učenje v gospodarstvu preneha v smislu 17. člena Uredbe o učencih v gospodarstvu v naslednjih primerih:

— kadar učenec opravi zaključni izpit,

— če je učenec izključen iz šole učencev v gospodarstvu,

— če učenec razreda, ki ga je že ponavljal, ni z uspehom opravil in

— če pride do tega, da se pogodba o učenju razdere.

Pri tem je potrebno opozoriti predvsem na nejasnosti, ki nastanejo večkrat, kadar učenec opravi zaključni izpit. Učenec pridobi pravico opravljati zaključni izpit po preteku predpisanega roka učenja in po opravljeni šoli. Večkrat pa se zgodi, da se dan poteka učne pogodbe ne ujema z dnem zaključka šole oziroma z dnem, ko učenec opravi zaključni izpit. Tak moment nastopi zlasti takrat, kadar je učna pogodba sklenjena v juliju, avgustu ali septembru, zaključni izpiti pa se praviloma opravljajo že v juniju, to je pred pretekom učne dobe, ki je določena z učno pogodbo. Vendar postane učenec tudi v takih primerih kvalificiran delavec oz.

trgovski pomočnik takoj, ko opravi zaključni izpit. 17. člen Uredbe namreč jasno določa, da učna doba preneha, ko učenec opravi zaključni izpit. S tem momentom postane tudi kvalificiran delavec oziroma trgovski pomočnik v skladu z določili 23. člena Uredbe, ki pravi, da se učencu v gospodarstvu prizna strokovna izobrazba visoko kvalificiranega delavca oziroma trgovskega pomočnika pod pogojem, da opravi zaključni izpit.

Uredba o učencih v gospodarstvu pa štiti učenca še tudi po tem, ko napravi zaključni izpit in konča šolanje. Tako je gospodarska organizacija dolžna na osnovi določil 24. člena Uredbe zaposliti učenca na odgovarjajočem delovnem mestu po opravljenem zaključnem izpitu, najmanj 6 mesecev, če to zahteva.

S tem bi bile zajete v glavnem obveznosti in pravice, ki jih imata gospodarska organizacija in učenec v gospodarstvu oziroma vajenec v času sklenjene učne pogodbe. Vera Aljančič

Vida Rangus hodi sedaj v osemletko in se priučuje. Njen sedanji »sektor«, je sadje in zelenjava (Iz PE »Grmada«)

Ali smo lahko zadovoljni z uspehi naših učencev

Obiskali smo šolski center za trgovino in gostinstvo v Ljubljani, da bi ugotovili uspehe učencev na tej šoli po prvi konferenci, ki je bila dne 3. 11. 1964. Ugotovili smo, da obiskuje to šolo 94 učencev iz raznih poslovnih enot našega podjetja. V petih razredih I. letnika civilske stroke je iz PE skupaj 68 učencev, od tega iz PE Emona 14, Grmada 12, Hrana 16, Logatec 8, Rožnik 9 in Špecerija 9. Od navedenih učencev jih ima 19 nezadosten uspeh, štirje zadosten uspeh, 35 dober uspeh in 10 prav dober. V razredih mešane stroke je 13 učencev in to: iz PE Emona 1, Hrana 2, Litija 5, Logatec

1 in Polje 4. (Od teh je pokazalo 6 učencev nezadosten uspeh, 2 zadosten uspeh in 5 dober. V razredih oblačilne stroke je 5 učencev in to: 1 iz PE Grmada, 3 iz PE Litija in 1 PE Logatec. Od učencev ima 1 nezadosten uspeh, 1 zadosten uspeh, 2 dober uspeh in 1 prav dober uspeh. V razredih tehnične stroke so 4 učenci: iz PE Litija 1, PE Logatec 2 in PE Polje 1. Dosegli so 1 nezadosten, 1 zadosten, 1 dober in 1 prav dober uspeh. V posebnem razredu mešane stroke so 4 učenci in to: iz PE Emona 1, Hrana 2 in Tržan 1. Dosegli so 3 dober uspeh in 1 prav dober uspeh. Tako je od

skupnega števila vseh učencev imelo 27 učencev nezadosten uspeh, 8 zadosten uspeh, 46 dober uspeh in 13 prav dober uspeh.

Če pregledamo gornje rezultate, nikakor ne moremo biti zadovoljni z uspehi naših učencev ter jim bomo morali v bodoče posvečati več pozornosti, pomagati jim pri učenju ter bolj skrbeti za njihove uspehe. Navedeni podatki zadevajo rezultate uspehov učencev, ki hodijo v 1. letnik. V ilustracijo naj povemo, da znaša skupno število učencev v vseh PE podjetja 239, od katerih je sklenilo v letošnjem letu 132 učencev nove učne pogodbe, medtem ko je 207 učencev že drugo oziroma tretje leto v našem podjetju.

P. M.

V enem izmed razredov v šolskem centru je skoraj večina učencev iz naših poslovnih enot

★
DOPISUITE
V SVOJE GLASILO
»MERCATOR«
★

S POTI MED VZPOREDNIKI

Mesta in spet mesta. Imava spominov o mestih, kolikor ima upokojenec spominov o ljubeznih. Komaj sva na vožnji ponoči vskladiščili v možgane nekaj pojmov o mestu, ki sva ga zvečer zapustili, že sva se zjutraj zbudili v drugem.

Torej od začetka. »S temi vozovnicami bosta lahko videli kar lep del Evrope,« so bili zadnji turistični napotki v Ljubljani. Za naju, mladi potepuhinji, je bila to bogata izbira: bil je odgovor na vrsto vprašanj, pa vendar je nekaj večnih vprašajev ostalo nepojasnjenih: zakaj imajo vlaki v Ljubljani skoraj vedno zamudo? Odhod spremljajo navadno iluzije, sveže oko, radovednosti in lepo vreme. Za najin jutranji prihod v München skoraj ne bi rekli, da je bil svež, ker sva vso noč lahko občudovali ljubeznivost carinskih in obmejnih organov, bodisi naših ali inozemskih. Kar sva si ogledali v Münchenu, ne bi spadalo v turistični vodič, ker sva predvsem nakupovali vse »malenkosti«, za katere so naju zadolžili še doma. Običajni ogled katedrale in mestne hiše se je mešal z vonjem hrenovk, sladoleda in kozmetičnih sredstev za frizure, ki so jih demonstrirali kar na cestah. Reklama in trgovina gresta z roko v roki na vsakem koraku, pa čeprav plačaš največkrat ceno za embalažo, medtem ko je blago, zavito v čudovit papir, le slabše kakovosti.

Spet nočni vlak in zjutraj sva se zbudili šele pred Hamburgom, enim najvažnejših evropskih križišč. Tu so že na železniški postaji številne potovalne agencije, zastopstva inozemskih letalskih družb, non-stop kino dvorane, večje popravilnice za nepričakovane okvare, ki te dolete na poti, številne avtomatske garderobne omarice — na kratko, že postaja sama je mesto v malem. Rezervacija hotelov je brezhibna. Turistični biro in njegove aparature, kamor vržeš prošnjo z označenim hotelom in ceno, ti v nekaj sekundah priskrbe tudi najcenejšo sobo v mestu, ki pa je še vedno draga za naše žepce.

Krajši počitek v hotelu, popoldanski ogled pristanišča, starega mesta z mestno hišo in nekaj lepih veleblagovnic, to pa je tudi vse, kar mi je ostalo v spominu od tega velemesta. Zvečer sva se skušali prebiti do zloglasne četrti in ulice Sankt Pauli, vendar nama ni uspelo in sva po steklenici piva in ekspres kavi v malem baru kar lepo pristali v najinem hotelu.

Jutranji odhod proti severu je za spremembo spremljal rahel dež s precej ostrim vetrom, ki pa se je izgubil, ko sva prestopali nemško-dansko mejo. Danščine seveda nisva raz-

zumeli, Danci pa ne naju, ker mislijo, da je njihov jezik tako poznan, da se jim drugega ni treba učiti. Vendar je prijaznost dobro orožje proti neznanju in najina težka prtljaga je v Grossenbrodeju, kjer sva z vlaka prestopali na ladjo, romala v roke prijaznih danskih fantov. Pogovor smo nadaljevali na ladji — trajektu, ki se pretvori v moderen hotel z restavracijami, kavarno, prodajalnami sadja in peciva, bižuterije, kozmetike in seveda alkohola in tobaka. Pozabiti namreč ne smemo, da so za tobak in alkohol skandinavske dežele močno obdavčene, kar pa ne velja za prodajo teh artiklov na ladjah, ker le-te veljajo za nevtrarno ozemlje. Pripomniti moram, da so menjalnice na ladjah v privatnih rokah in je tečaj mnogo ugodnejši kot na kopnem. To pojasnjuje dejstvo, da ves denar spet ostane na ladji, ker pač moraš nekam sesti in si naročiti okrepčilo pri natakarku ali pa si ga sam priskrbiti v samopostrežni restavraciji na krovu ladje.

Betka Križnik in Suzana Modrijan (tudi njej se ob tej priložnosti oprostamo, ker smo jo v zadnji številki časopisa preimenovali) na poti med vzporedniki

Prva trdna danska tla so bila v Rødbyhavnu, kjer sva spet srečno prenesli najin alkohol mimo carinske kontrole in preživeli še 2 uri vožnje z vlakom do Københavna v prijetni družbi petih Dancev in ameriškega študenta iz Montane. Z združenimi močmi smo pospravili v teh pičlih dveh urah kar 23 steklenic odličnega danskega piva Kronenbourg. Najina šolska angleščina se je mešala z ameriškim dialektom iz okolice Yellowstona in nerazumljivo danščino in vendar smo našli skupen jezik, da smo se lahko kregali ali pregovarjali o vsem, kar nas je zanimalo.

Spet dirka za časom v Københavnu, spet vožnja z ladjo, to pot po odprtem morju, in popoldan sva si še ogledovali Malmö. Skoraj naju je razočaralo to vseučiliško švedsko mesto. Ob 17. uri nisva mogli niti

zamenjati denarja, niti si kupiti sadja ali kaj drugega za pod zob, ker je bilo že vse zaprto. Skandinavski delovni dan se začne ob 8.30 in traja do 17. ure — potem pa kakor veš in znaš. Če imaš srečo in si v večjem mestu, potem boš lahko na železniški postaji kupil vse — od usnjenih izdelkov preko prehranbenih artiklov do poklonilnih šopkov cvetja ob odhodu za svoje gostitelje, sicer pa je prav tako temno kot na katerikoli manjši postaji pri nas. V visokih sedežih sva se tolažili s pisanjem razglednic, hrustanjem opečenega krompirja iz polivinilastih zavitkov in občudovali poslopje železniške postaje, ki s temnim in mračnim vzdušjem, lesenim opazem in starinskimi lestenci bolj spominja na univerzo ali staro sodišče kot pa na železniško postajo. Kasne večerne ure so pregnale še zadnje sprehajalce v stanovanja in ko je krog ure končal svojo pot ob deseti, sva z olajšanjem spet pretegnili svoje ude po kupeju in zadrževali ob misli na jutranje srečanje z »Benet-

ki je plavajoči hotel za študente, lahko ložirate preko vsega leta kot turist z 20 \$ ali kot štipendist UNESCO, tarifa je za vse ista in samopostrežni red nikomur ne oprošča.

Poačsi smo napredovali v muzeju Moderne umetnosti, kjer kljub vsej prijaznosti vodiča nisva mogli doseči genialnosti več kot polovice avtorjev in razumeti njihovih del. Občutek manjvrednosti sva izgubili, ko je Suzana z barvicami, paleta in posebno napravo spravila na platno podobno »notranje doživetje«, vendar sva bili dokončno pomirjeni šele potem, ko sva ugotovili, da vodič ni mogel nikakor razumeti njene umetnine. (Ves pribor za slikanje je brezplačno na razpolago obiskovalcem ob vходу v muzej).

Lakoto sva si potešili v mali japonski restavraciji, žal le z običajnimi švedskimi sendviči, ki jih servirajo za kosilo, in s pivom, ker se pač drugih nepoznanjih jedi nisva preveč junško lotevali.

Prijetno presenečenje so bile švedske samopostrežne trgovine, kjer za spremembo pakirajo vse v papirnati embalaži: od mleka v trikotnem stoku (enako embalažo uporabljajo tudi za smetano, jogurt, čokoladno mleko) in vseh vrst sira do kuhanega graha ali fižola, pa seveda zmrznjenega sadja in peciva, da mesa niti ne omenjaja. Poskušali sva vse vrste sira z gobami-jurčki ali medom, želé iz posebnega ribeza, zmešanega z oranžnimi lu-

pinami, pa spet pihan riž ali koruzo in podobno. Zelo bi se kar vse prenesel, žal so denarnice prej odpovedale!

Obvezno romanje k mestni hiši se je končalo s folklornim nastopom skupine iz Alžirije, ki je bila na gostovanju po Skandinaviji in vnesla v severno dopoldne nekaj juga, sonca in čudovitega smisla za vse lepo, ki ga žal Švedom primanjkuje. Ne mislim tu estetskega smisla, pač pa občutek sprostitev in nenapetosti. Dežela, ki prednjači v življenjskem standardu, je tudi med prvimi na svetu po številu samomorov. Ob vseh jahtah, motornih čolnih in do skrajnosti udobnih weekend hišicah ali camping šotorih jih preganjata — čas in želja po popolni avtomatizaciji, ki jih v nekem smislu že zaslužnjuje. Navajeni sedenja ali vožnje, so utrujeni že po krajšem času hoje, v avtobusih mestnega prometa dremljejo ob vseh dnevnih urah, fizične dela v pravem pomenu besede ne poznajo in vendar so njihovi obrazi prej zaskrbljeni ali celo neuravnovešeni kot pa vedri.

Bivanje v mestu sva končali ob mizi merlota in domačega narezka, ko sva padli v družbo slovenskih deklet, ki žive v Stockholmu. Čeprav je bila pozna ura, je bilo vzdušje ob slovesu na postaji, »poduhovljeno« z nekaj maligani, zelo prijetna napotnica za najin cilj v Oslu.

Betka Križnik

Spomnila sem se severnih plaž

Plaža na severu. Živahen vetre, vlažen, pomešan s soljo, prenaša povsod morsk jod in ga meša s peskom. Tudi svetloba je ubežna, vesela. Povsod se le igrava, beži. Ni več svetloba Maneta, pa še vedno ne svetloba Vermeerja, pač pa tista neopredeljiva, menjačica se, nikoli čista. In tu je vse, zrak in zemlja, umito z vodo.

Lastniki jadrnic že zgodaj zjutraj napenjajo jadra in določajo smeri za popoldan. Ostali iztegujejo svoja telese v pesku ali travi in s konci prstov poskušajo vodo v prepričanju, da se bodo vso zimo hvalili, da so se kopali. Tako se približa ura aperitiva: sonce jo izkoristi in se skriva do popoldneva za oblake. Kopalcev to ne moti in počasi se izgublja v svoje limuzine, parkirane v bližini, in na bližnje terase hotelov, kjer sede očarani nad pogledom izza sončnih očal. Kaj bi bili brez avtomobilov? Kaj bi delali tu brez svojega voza? Kako priti iz bara v bar, se popeljati na tenis, na golf, v casino? Kako se v kratkem predstaviti v očeh sošedov, brez lastnega avta? Nikar ne upajte v osvojitve dekleta, če ne boste za njenim hrbtom zaprli vrat avtomobila! »Mlada dekleta se

prepuščajo objemom samo na blazinah avtomobilov,« mi je v šali dejal gost. Vaš sosed, ki se napaja z whiskeyjem, pa vam bo povedal, da se je to jutro potegnil do Göteborga za volanom svojega Porscha.

Popoldan, če je sonce ljubeznivo, spet igre na plaži: z žogo, badmingtonom, med skoraj golimi telesi. Tu se ne sme izgubiti niti en žarek: preveč so redki in samoglavni. Po tretji lahen vetrč zbudijo bogata oprisa priletnih dam, da se počasi pokrivajo s šali. Jez trupel povzame spet gibanje in usta željo po aperitivu... Zvečer se zdrenjajo v bare, zvesti klicu mambe, hullygullyja ali rock and rolla. Na drugem koncu stari chanson Pariza pomirja noge plesalcev cha cha in živce tistih, ki si iščejo zunaj parkirni prostor.

Plaža ostane samotna, zapuščena. Pod bledim soncem morje že trepeti. Veliki veter še ni dvignil valov in počasni sprehajalci se zavijajo v svoje plašče in žepce. Kaj iščejo tu? Mar izgubljene dragulje, zapestnice, drobiž, ki so ga izgubili veseli kopalci in ki ga pozni valovi vržejo na obrežje?

Sprehajanje se zavleče v pozne večerne ure, pozne za (Nadaljevanje na 11. strani)

Geografi med Suzana og Bernarda på Torstad

Sjarmerende jugoslaviske piker feriert på Blakstad

Suzana (til venstre) og Bernarda var meget imponert av Torstad skole. Her studerer de, sammen med sin vertinne Sigrunn Lundstøl (i midten) siste nytt, en lærermaskin som forsøksvis skal tas i bruk på Torstad skole

For en fem års tid siden var lærerparet Ottar og Sigrunn Lundstøl i Asker på en fin ferietur i Jugoslavia. Takket være et

heter DA og NE.

Bernarda Križnik og Suzana Modričan stillet seg også til disposisjon for en geografitime i en

Isrezek iz švedskega časopisa

(Nadaljevanje z 10. strani)

nas. Dan počasi prehaja v polarno noč, pojav skoraj tuj našim čutom. Ste že kdaj pomislili, da bi nabirali maline ob deseti uri zvečer? In vendar smo to delali in se vračali še na zadnjo večerno poslastico. Temno je ob enajsti uri, pa tja do druge, tretje ure zjutraj, potem pa spet svit. Bole te oči, spiš nemirno in zvečer si utrujen, čeprav izgubiš smisel za posteljo, ker je pač še dan. Da preženeva utrujenost, sva popili litre mleka in kave, pospravljali velike količine rib, sira ali zelenjave, čeprav so cene za sadje in zelenjavo prav astronomske, za naše žepe seveda. V samopostrežbi v Oslu sva zračunali, da velja 1 kg lepo zavitih breskev kar 1.200 din. Sadje prodajajo pakirano v kartonske podstavke, pokrite s celofanom kot pri nas meso in to po eno ali dve limoni, oranži, breskvi ali jabolki ali pa grozd ali dve banani. Prodaje na kg nisva zasledili niti na živilskem trgu, kjer prodajajo na merice. Vse sadje, poudarjam, vse sadje je brez gnilobe, pik ali drugih okvar in najboljše kakovosti. Ogromno pojedjo Norvežani zmrznjenega sadja, ki ga pripravljajo doma: skupno hladilnico, veliko kot vrstna hi-

šica, razdele po predalih za vsako družino in hlajenje je skupno za vse prostore. Najvišja temperatura je —20° C, največkrat pade do —35° C. Sem smo spravile z našo gostiteljico prebrane in očiščene maline in ribez za 14 dni, nato pa ga bo hranila v svoji shrambi brez nadaljnega hlajenja tudi dve ali tri leta. Tudi mesa ne uživajo veliko; več gajati in pa mesnih izdelkov na značilnih sendvičih. Nepričakovano sladkosnedi so severnjaki in zato zasledite sladkor celo v za nas »nemogočih kombinacijah«: med in sir, sladke ribe, sladke maline z mlekom ali jogurtom, naribanim sirom itd. Če vam servirajo za predjed pri kosilu kekse, za glavno jed dve vrsti torte in pogačo za poobede, pa še sladko sadje obliko s smetano ob kavi in čaju, ne boste preveč začudeni. Ob večerji, ki bo iz dveh jabolk, skodelice mleka in tako znane pihane koruze »Kellor's«, si boste očistili zobovje po vseh zdravniških nasvetih!

Povedala bi še o razprodaji konfekcije in obutve: ne da v avgustu razprodajajo samo letne modele za preteklo sezono, takrat imajo severnjaki na izbiro modele najnovejših svetovnih modnih hiš, ki bodo v prodaji med zimo, ki prihaja. S tem si lahko pravočasno

preskrbite garderobo po polovičnih cenah in še najnovejše modele. Trgovci žele s tem ublažiti običajen jesenski naval strank pa tudi zavarovati svoje blagajne pred nekurantnim blagom, ki ob taki razprodaji obleži v skladišču, ker pač nekateri najnovejši preoriginalni modeli ne najdejo številnih kupcev. Ziveli sva v enem od predmestij Osla, v 25 km oddaljenem Askerju, pri zelo prijetnih ambasadorskih svoje dežele, zakonskem paru učiteljev. Če so bile za naju to počitnice, je bil zanj gotovo vsak dan bolj naporen, ker je bilo treba razlagati in razkazovati... Od običajnega obiska Osla, deževnega popoldneva v kinu ali večerje v tipični norveški restavraciji, ogledovanja izdelkov domače obrti, do ogleda Vigeland-parka, vikinskih ladij, prepevanja narodnih pesmi in sončenja na žičnici Holmenkollna. Holmenkollen je poleti čudovito kopališče, skakalnaica je spremenjena v tobogan, pod njo pa voda, s katero napolnijo prostor pod tribunami, da tako dobe najtoplejše jezero v okolici. Ker leži nekaj višje, je tu že znana »severna transparentna« svetloba, ki daje posebno barvo drevju in vegetaciji, poseben lesk vodam.

Obisk v Tønsbergu naju je seznanil z načinom embalaranja, izdelavo vseh vrst papirja za vsakdanje potrebe — pisma, kuverte, darilni papir, za priložnostna zavijanja ob novem letu — pa tudi z naseljem weekend hiš, kjer ne manjka ne hladilnikov, ne radia.

Še nekaj o šolah, kjer sta zaposlena najina vzgojiteljica. Šola v Torstadu je najmodernejša šola države, »test šola«. Kot gradbeni material je uporabljen predvsem kamen, surov ali obit s plastiko, prostori imajo klimatske in avtomatske naprave za gretje, zvonice, stene med razredi so steklene, prekrte z zavesami. Osnovna ideja testiranja pa so uresničili v pouku: poleg obveznih predmetov uvajajo prosto delo po volji posameznikov. V šoli so delavnice za ključavničarje, mizarje, tesarje, fotolaboratorij, laboratorij za izdelavo predmetov iz žlahtnih kovin, bižuterije, obdelovanje dragih kamnov in seveda slikarski, kiparski in arhitektni ateljeji, 3 najmoderneje opremljene kuhinje, vse pa opremljeno z najmodernejšimi aparati. Profesor, ki nama je razkazoval prostore, nama je v 10 minutah izdelal broško iz bakra, emajla in porcelana ob toploti 7.000° C, ki jo dajo bombe propa ali drugih plinov.

Ob koncu najinega gostovanja sva si ogledali še redko zanimivost — podmornico na atomski pogon »Savannah«, ki je nekaj dni v pristanišču vzbujala vseplošno zanimanje. Žal nama kot laikoma ogled ni pokazal večjih odkritij, tolaživa se pa s tem, da s tudi pred strokovnjaki verjetno prikrili marsikaj zanimivega.

Selili sva se proti jugu, tokrat preko Göteborga do Københavna, kjer so Suzano zadržale samo visoke cene, da se ni v zabaviščnem parku Tivoli prevažala po »steni smrti« ali v starih, predpotopnih avtomobilih iz konca 19. stoletja.

Bruxelles — Antwerpen — Lier so bile tri postaje na najinem belgijskem tranzitu. Po lepotah in bogastvu prednjači Antwerpen, kjer je še sedaj čutili bogastvo in kulturo Flamcev 17. stol., mecenstvo Rembrandtu in Rubensu. Le-ta je 30 let ustvarjal v tem mestu, osnoval tu svojo šolo in vdihoval svojemu občudovanju italijanskih mojstrov zanj tako značilno čutnost, odsev flamske narave. Ob vsem bogastvu slik, ki je ostalo v njegovi hiši — mestnem muzeju in ob tistih po svetovnih galerijah, se sprašujem, kje je meja med genialno ustvarjalnostjo in umetniško obrtjo tega Flamca?

ci in Skandinavci, Španci in Grki, Kanadčani in Brazilci — vsi so tu ob Seini doma. Tu ni nobenega pritiska, vsak lahko govori, dela ali zabavlja, živi sam ali v družbi, razkošno ali bohemsko, vedno je prostor za vsako posebnost in poskrbljeno za vse možnosti. Nihče ni pred nikomer v zadregi: najlepša dekleta se sprehajajo pod roko s črnici ali poševnookim Kitajcem, spe z najrevnejšimi bohemii — kdo bi se v Parizu menil za rase, razred ali poreklo — strašila, ki so jih napihili drugje. Tu odmeva v zraku vedno smeh, prijazen klic, vedno se ti zdi, da ljudje sploh ne delajo, da žive v tem življenju in se ga vesele, pa čeprav je včasih prehuho, preravno. In potem tisto pohajkovanje, nenehen užitek in učenje, ko četrt ure listaš pri buknistu po kajigah, ne da bi godel ali godrnjal. Lahko si ogleduješ galerije ali pa zbirke po trgovinah s stari-

Kaj mislite?

Pariz. To neizčrpno mesto sem poznala iz svojih prejšnjih obiskov. Kdor preživi tu leto svoje mladosti, vzame s seboj spomin, ki nima primere, ker je vedno drugačen, spomin mesta, ki se daje vsakomur, spomin, ki je prevara, ker tako želimo in si ga sami poustvarjamo.

Nikjer ne moreš občutiti večje brezskrbnosti življenja, lepoto, bogastvo in tradicijo. Vsak izmed tujcev sprejme del te lahkotnosti in ji dodaja svoj del; Kitaj-

nami, pa prisostvuješ javnim dražbam z nekaj franki v žepu, po parkih kramljaš z vzgojitelji ali tujci, seusedeš na Boulevard Saint Michel v kavarno in računaš, če imaš še za limonado. Najtežje v Parizu je oditi domov, ostati v hotelu, najljepše pa biti brez denarja in vendar živeti v Parizu: občutek, da imaš vse in ne moreš imeti ničesar, je najboljše osnova za to, da je človek tu dobre volje.

B. KRIŽNIK

Pismo iz Švice

Tovariš Vilko Korenčan, ki je bil 4 mesece na praksi v Švici, nam je od tam poslal pismo, ki ga nekoliko skrajšanega objavljamo.

Želel bi v prvi vrsti opisati nekaj splošnih vtisov in doživetij naše skupine, ker je o sami organizaciji podjetja Migros St. Gallen že precej napisala tovarišica Justi Božič v treh pismih iz Švice. Napisal bom le še nekaj podrobnosti iz mojega dnevnika.

V St. Gallen smo prispeli 29. VI. 1964, kjer so nas na kolodvoru pristrčno sprejeli predstavniki podjetja Migros St. Gallen. Po prvih dneh so nas seznanili z razvojem podjetja, z našim delom in nalogami. Ze po nekaj dneh se je začela naša praksa v SP prodajalnah. Moje delovno mesto je bilo v prodajalni Neumarkt, ki ima ca. 1.150 m² prodajnega prostora, skupno z bifejem. Pomislil sem na majhno »Theo«, moje dosedanje delovno mesto; trgovine ni moč primerjati. Trajalo je okoli 14 dni, da sem se malo znašel. Tudi kompleks velikosti prodajalne se je sčasoma zmanjšal. Nerač se spominjam utrujenosti in živčnosti prvih 14 dni, toda človek se res na vse privadi. Delovni čas je pet dni v tednu, v sredo in nedeljo pa imamo prosto. Ta dva dneva smo v začetku temeljito izkoristili za potrebni počitek. Kosilo imamo v obratni menzi, zajtrk in večerjo pa si pripravljamo doma. Naša »mami«, tov. Olga Štrakelj, šef kuhinje, ima veliko zaslug za potešitev naših lačnih želodcev. Vsak večer pa imamo obširne debate o

V mesecu avgustu sta bili zaposleni v Davosu naši dve tovarišici, v St. Gallenu pa smo ostali samo moški. Za kratek čas poskrbijo naši tranzistorji s četrtkovimi večeri in sobotno oddajo za naše izseljence radia Ljubljane, katere redno poslušamo. Prosti čas si krajšamo tudi s projekcijami lepih dia kolor posnetkov, s katerimi kar tekmujejo, kdo jih ima več in lepše. Takole približno poteka naše življenje »doma«, v vili Heimatstrasse 26.

V prodajalnah delamo na različnih delovnih mestih. V začetku naše prakse sko-

zadavnost, pridnost in točnost pri delu, stopnja inteligence posameznika, stalnost zaposlenosti pri podjetju Migros. Merilo za trajanje dopusta so službena leta pri Migros in prizadevnost pri delu. Službena leta v drugih podjetjih se ne upoštevajo za trajanje dopusta pri Migros.

Glede zmanjšanja inventurnih primanjkljajev je uvedena kontrolna služba; kontrolorji kontrolirajo kot kupci s košaro v roki, kar bi bilo tudi za naše razmere sprejemljivo in možno.

Nov artikel so uvajali na poslovojskem sestanku s poskušnjo. Vsak poslovodja blago po lastnem predudarku oceni, naroči ali pa tudi ne. Za vsak nov artikel, preden pride v prodajo, izdajo okrožnico s točnim opisom vsebine, uporabnostjo, rokom trajanja, prednostmi, skladiščenjem ter prodajno ceno. Rok trajanja na primer za prazen kavo v zavitkih z datumom je samo pet dni. Po tem roku jo vrnejo v skladišče, kar pa je redek primer. V mesecu septembru so nas izmenoma zaposlili, na našo željo, tudi pri prodaji s potujočo trgovino. Mene osebno je to potovanje tako navdušilo, da sem »rajžal« kar ves teden in zopet spoznal nekaj novega — od običajev, ljudi do lepih gorskih vasi Švice, v oddaljenosti do 80 km od

Tov. Vilko Korenčan se je takoj po vrnitvi iz Švice vrnil na svoje delovno mesto poslovodje v novi samopostrežni trgovini na Celovski c. v bloku B-1. Nenehno »tuhta«, kako bi uporabil svoje »švicarske izkušnje«

Jugoslawien und die Migros

Im Herbst 1963 bekam Direktor K. Wächter den sicher nicht leichten Auftrag, in zwei grossen jugoslawischen Genossenschaften das Ladenverkaufssystem, die Verwaltung und die Erfolgsberechnung eingehend durchzuleuchten. Der am reiche und kritische Berwog die Geschäftsführer den Teil ihrer Firmenweise in die senden, dar Arbeit grün

V časopisu podjetja »Migros« v Švici lahko večkrat čitate o naših praktikantih

raj vsi v oddelku sadje-zelenjava. Nato v oddelku delikatesnih izdelkov, prodaja suhomesnatih izdelkov v delikatesi na klasičen način, kolonialni oddelek pa tudi na blagajni. Največ pozornosti posvečajo oddelku sadje-zelenjava in mesnemu oddelku. Ta dva oddelka predstavljata glavni magnet vsake prodajalne. Pred prodajalno so stalno stojnice za prodajo sadja in zelenjave na klasičen način. Na isti način veliko prodajo pečenih piščancev po reklamno nizki ceni. Na teh stojnicah smo bili zaposleni tudi mi.

Pomanjkanje delovne sile je tudi v Švici zelo pereč problem — vsaj za živilsko stroko. Pomagajo si z ne-kvalificirano delovno silo (do 80 % v posameznih prodajalnah). Težave imajo tudi z učenci v trgovini, kljub ugodnim pogojem (za naše pojme), saj je učna doba še vedno 2 leti. Podjetje Migros ima lastni izobraževalni center za svoje učence in ne-kvalificirano delovno silo. V Zürichu obstaja splošni izobraževalni center za osebje Migrosa, vključno za poslovodje. Tu je še znanstvena institucija — Duttweiler institut, kot nekak center celotnega podjetja. Tu raziskujejo vse pereče probleme celotnega podjetja Migros.

Splošna ocena in merilo za osebne dohodke prodajnega osebja je osebna pri-

St. Gallena. Lepo sončno vreme je pripomoglo, da sem napravil več lepo uspelih dia posnetkov ter obogatil svoj dnevnik za tri dni.

Uprava Migrosa skrbi tudi za naše kulturno izživ-

ljanje. V tem času smo obiskali Bregenz v Avstriji, kjer smo si v večernih urah ogledali opereto »Dežela smehljaja«. Predstava je bila na Bodenskem jezeru. Kulise, svetlobni efekti v barvah na vodi, orkester dunajske filharmonije, pevci milanske Scale, lepa scena, koreografija itd. so napravili na nas nepozaben vtis. Migros nam je omogočil ogled Züricha, dvodnevni ogled razstave EXPO v Lausanni (vsakih 25 let), obisk tečajev Migrosove klubske šole v večernih urah, ki so za nas vsi brezplačni. Za kulturne in socialne namene svojih namencev in članov odvajajo 0,50 % od prometa. To je geslo umrlega ustanovitelja gospoda Duttweilerja, katerega se striktno držijo.

V prodajalnah so z nami prijazni, takti in pozorni ter nam skušajo pomagati, kjerkoli naletimo na težave. Tudi kupci so zelo obzirni ter nam skušajo pomagati s počasnim »Hochdeutsch«, razločnimi željami, če kupujejo na klasičen način.

Zelo nas razveseli vsak stik z domovino, bodisi s pismi, karticami, glasilom Mercator, sporočili iz naših uprav, centra za napredek trgovine, prodajal in drugih domačih.

Se bi lahko pobrskal po mojem dnevniku, pa upam, da boste iz tega pisma le dobili nekako sliko našega življenja in naše prakse v Švici, katero bomo s pridom uporabili na naših delovnih mestih doma.

Iskren pozdrav vsem!

Vilko Korenčan

Anton Kalin, poslovodja samopostrežne trgovine v Litiji, je tudi odšel za štiri mesece na specializacijo v Švico

našem delu preko dneva, ker pač delamo na različnih delovnih mestih. Naša skupina šteje osem članov, dve tovarišici in šest tovarišev. Izmenoma sta vsak mesec po dva člana skupine zaposlena v prodajalni »Davos« — Dorf, 150 km oddaljeni od St. Gallena, gorskem letoviškem kraju (1560 m).

Pepca Nolimal (tretja z leve) se je pred svojim odhodom v Švico poslovila od svojih sodelavcev. V Švici bo štiri mesece

Gornja slika kaže, da je naše galanterijsko skladišče dobro založeno

Skupščina PZ družine Mercator

Kakor vsaka druga organizacija tako je tudi počitniška zveza družine »Mercator« pregledala svoje delo v minulemu letu in sprejela sklepe.

Ker še niso vsi seznanjeni z namenom in cilji PZ, je treba povedati, da je njen namen predvsem skrb za rekreacijo svojih članov ter prirejanje izletov v različne kraje naše države. S tem se omogoči udeležencem, da spoznavajo našo lepo domovino, obenem pa se po dela polnem tednu osvežijo in odpočijejo ter si naberejo novih moči za delo.

Redna letna skupščina organizacije hoče predvsem analizirati dosedanje delo in v grobem načrtati plan dela v novem letu. Nujno je, da se ob delovnem dogovoru prerešeta dejavnost družine v preteklem letu ter ugotovi, kako je bil uresničen program. Doseženi uspehi naj bodo izpodbuda za nadaljnje delo. Kritično je treba oceniti vse pomanjkljivosti in neuspehe, da jih v naslednjem letu ne bo več.

Celotno delo v PZ je treba dejansko prilagoditi potrebam mladih, pri tem pa temeljito razmisliti o problemih rekreacije naše delovne mladine.

Tudi izvršni odbor naše družine, če ga lahko tako imenujemo, je skušal v letošnjem letu v največji meri izpolniti osnovne cilje statuta PZ. Ugotavljamo, da je s svojim delom, če že ne v celoti, vsaj delno uspel.

Za vsako dobro organizirano delo je potreben tudi sposoben kader, s primernim strokovnim znanjem. V ta namen je IO PZ občine Vič-Rudnik organiziral v Velenju trodnevni seminar za vodstvo družin. Tega seminarja so se iz naše družine udeležili 4 člani. Ugotavljamo pa lahko, da nekateri od teh ne izpolnjujejo svojih nalog, kljub zupanju in stroškom podjetja,

ki jih je poslalo na ta seminar.

V prihodnjem letu bo treba dobro premisliti, kateri člani bodo izbrani za naše vodstvo družine.

Organiziran je bil tudi seminar za blagajnike družin, ki je bil v počitniškem domu »Bledec« na Bledu. Seminarja sta se iz naše družine udeležili dve članici.

Ne smemo pa pozabiti na naše samostojne akcije — izlete — in pregledati njihove dobre in slabe strani.

Eden prvih večjih izletov je bil organiziran za praznik dela, 1. maj, v Novi Sad. Ne bi bilo pravilno, če rečemo, da je ta izlet v celoti uspel. Neposredni krivec za ta neuspeh je bil vodja izleta. Morda boste vprašali, zakaj tega izleta ni vodil član naše družine? Pojasnilo naj bo le, da je bil to prvi izlet, zato je bila potrebna pomoč pri višjih organih, kar se nam je pa precej maščevalo.

Precejšnjo spremembo v organizaciji pa je bilo opaziti na doslej največjem izletu, v Pulo, ki se ga je udeležilo 38 članov. Ta izlet je kljub naporni in dolgi nočni vožnji uspel, čeprav so se dogajale majhne nepravilnosti in to ne v vodstvu izleta, pač pa med mladinci samimi. Imeli smo tudi dva enodneva izleta v Opatijo s skupno udeležbo 32 članov, ki sta v celoti uspela.

Pred kratkim je vlak popeljal naše člane v gorenjski kot, na obisk v prelepi planinski svet. Za stanovanje je bilo preskrbljeno v domu PZ na Srednjem vrhu. Tega izleta se je udeležilo 15 mladincev. Tudi ta izlet je bil dobro pripravljen in je uspel, saj so se udeleženci izrazili, da gane bodo kmalu pozabili.

Na kratko so bile orisane akcije naše družine, s čimer pa naša dejavnost še ni izčrpana. IO PZ občine

Vič-Rudnik je organiziral več izletov, katerih so se udeležili mnogi člani Mercatorja. V posebno čast si lahko štejemo, da smo poslali na V. Zlet FSJ v Drvar 3 naše člane. Samo delo in pomen tega izleta je bilo prikazano po zaključku skupščine na barvnih diapozitivih.

Na koncu tega skromnega pregleda dela PZ v letošnjem letu lahko samo ugotovljamo, da smo v splošnem uspeli, kljub temu, da je naša družina še mlada.

Upamo in želimo, da bo naše delo v prihodnjem letu še bolj uspešno, da bomo na prihodnji letni skupščini lahko razpravljali še o večjih in uspešnejših akcijah.

Ida Miklav
Tomo Frölich

POROČILO O DELU IO PZ DRUŽINE MERCATOR

Naša PZ je v letošnjem letu imela polne roke dela.

IO občine Ljubljana-Vič je organiziral seminar na Bledu, katerega sta obiskala dva člana. Seminar v Velenju so obiskali štirje člani. Seminarja sta bila za novo izvoljeni IO zelo koristna, kajti dobili smo napotke za nadaljnje delo.

Organizirali smo pet izletov, in sicer:

v Pulo — udeležba 38 članov,

na Srednji vrh — udeležba 15 članov,

v Novi Sad — udeležba 26 članov,

v Opatijo — udeležba 8 članov,

v Opatijo — udeležba 10 članov.

Naših izletov IO PZ se je udeležilo približno 20 članov.

V naši družini je 79 članov, ki imajo res veselje do dela v tej organizaciji. Mislimo, da bo treba v bodoče še bolj poprijeti za delo in nuditi članom čimveč razvedrila.

Ida Miklav (ob tej priliki se ji oprostamo, ker smo jo v prejšnji številki preimenovali v Suzano Modrijan), sedaj poročena Primožič, je novi predsednik naše mladinske organizacije. Menimo, da bo odslej imela veliko snovi za naše glasilo

Z izleta v Opatijo

Predstavniki ObS Ljubljana-Vič-Rudnik, strokovnjak za rekreacijo in predstavniki podjetja razpravljajo o napeljavi vodovoda v bodočem rekreacijskem centru podjetja na Crnem vrhu

Udeleženci izleta, ki ga je priredila sindikalna podružnica OE Mercator, so obiskali tudi Metliko

Z majhnimi finančnimi sredstvi EKONOMSKA PROPAGANDA obnovljen lokal!

V zadnji številki smo povedali, da smo popolnoma renovirali in modernizirali lokal v Djakovičevi ulici 16. Sedaj pa želimo spregovoriti o praktični uporabi inventarja, ki je bil pred renoviranjem namešten v omenjeni poslovalnici. Vsem je znano, da so trgovski lokali predvsem na podeželju dokaj borno in staromodno opremljeni. V več primerih izvira ta oprema še iz predvojnih časov, podedovana od malih trgovcev. Tako oprema je bila do nedavnega v naši prodajalni »Rožnik«, Srednja vas 20. Inventar in oprema nista več ustrezala sanitarnim predpisom, zato je delavski svet PE sklenil, da se obnovi in renovira tudi ta prodajni prostor.

Z lastnimi skromnimi investicijskimi sredstvi je nemogoče obnoviti in modernizirati vse poslovalnice naenkrat, zato se je samoupravni organ enote odločil, da prenovi in dopolni opremo iz poslovalnice v Djakovičevi ulici in jo namestiti v lokal v Srednji vasi. Za to prenovitev opreme niso bila potrebna kdo ve kako visoka denarna sredstva, temveč je bilo to delo opravljeno z majhnimi sredstvi. Prav tako kakor v Djakovičevi ulici je bilo tudi tukaj opravljeno renoviranje v rekordnem času, saj so vsa dela trajala le dva dni. Lokal je dobil popolnoma novo podobo. Inventar, ki je bil do dneva, ko je trgovina za kratek čas prenehala poslovati, preurejen, je zdaj res sodoben. Mesni izdelki so dobili primeren prostor v zidni omarici, galanterija in tobačni izdelki so zastekleni.

Poleg inventarja je ta trgovina dobila tudi hladilnik, ki je na podeželju prav tako potreben kakor v mestnih lokalih. Obenem s prodajnim prostorom je bilo renovirano in s policami opremljeno tudi priročno skladišče. S to ureditvijo se bo lahko dosegel red, saj je vsako blago, čeprav v tesnem prodajnem prostoru, dobilo svoje mesto, česar pred obnovo ni bilo mogoče doseči. To pa je bil tudi razlog, da prodajalna ni bila založena z zadostnim asortimentom blaga, kajti zanj ni bilo primerne prostora, ki bi bil v skladu s higienskimi in sanitarnimi predpisi. S prenovitvijo pa je rešen problem asortimenta blaga, iz česar sledi, da se bo predvidoma tudi v tej poslovalnici dvignil mesečni promet kljub vaški strukturi naselja. Na podeželju ni specializiranih trgovin, zato je tembolj po-

trebna čimvečja izbira blaga in zelo razširjeni predmet poslovanja v trgovinah, ki poslujejo in nosijo naslov trgovina z živili.

Posebno skrb moramo posvetiti tudi trgovini na podeželju in jo sodobno urediti, da bo mogla služiti širokim potrebam tamkajšnjega prebivalstva.

Kakor je razvidno iz gornjega poročila, za to niso potrebna visoka denarna sredstva, temveč je v prvi vrsti potrebna dobra volja in košček smisla za preureditev trgovine na podeželju, ki naj sebi primerno dosega splošni nivo razvoja sodobne trgovine.

Minka Mrak

Pripomba uredništva:

To je že drugi primer v PE Rožnik, da je bila obnovljena prodajalna v zelo kratkem času, kar zasluži posebno pohvalo. Verjetno so še marsikje podobni primeri, ki bi se dali urediti na podoben način in z minimalnimi stroški.

S sestanka poslovdij SP

V mesecu avgustu in septembru sta bila na upravi podjetja sestanka poslovdij SP prodajaln, katerih se je udeležila večina poslovdij.

Na sestanku so največ razpravljali o problemih, ki se vedno znova in znova pojavljajo: o preskrbi potrošnikov s sadjem in zelenjavo, o predpakiranju blaga, ki se je v zadnjem času znatno zmanjšalo. Imamo že SP, ki razen sadja, zelenjave in sladkorja same ne predpakirajo več. Tov. Marincič, vodja fi-

je opisal pomen pravilnega ravnanja in vzdrževanja registrskih blagajin v samopostrežnih trgovinah, ravnanje z blagajnam v času prekinitve električnega toka, kako pripravimo blagajno za čez noč in kaj bi morala vedeti vsaka blagajničarka o rednem dnevnem čiščenju blagajne.

Nato je bila z diapozitiv prikazana notranja ureditev in založenost SP trgovin podjetja Migros, željo, da bi tudi naše poslovalnice skrbele za čim večjo založenost in smotrno izbiro blaga.

Poslovdije so si ob tej priložnosti izmenjali dose- danje izkušnje ter predlagali, naj bi bili podobni sestanki redno najmanj enkrat mesečno.

J. B.

Seznam poslovalnic veletrgovine »Mercator«

Danes objavljamo še seznam poslovalnic nove poslovne enote »Standard« Novo mesto.

Prodajalne in imena poslovdij:

Poslovna enota »Standard« Novo mesto, Glavni trg 3, tel. 21-158

1. Šmarjeta — Olga Mole
2. Bela cerkev — Jožica Drobež
3. Otočec — Anica Junc
4. »Radulja« Škocjan — Jože Kovačič
5. Mirna peč — Viktor Kostevc
6. Gabrje št. 10 — Vera Božič
7. Stopiče št. 26 — Martina Turk
8. Šmihel št. 18 — Jože Kumelj
9. Podgrad št. 3 — Frančiška Bruder
10. Velike Brusnice 7 — Vida Malnarič
11. Birčna vas — Marija Gregorič
12. »Dolenjc« Sentjernej št. 15 — Alojz Bambič
13. Ajdovec — Dušan Može
14. Dvor pri Žužemberku — Dušan Može
15. »Specerija« pogača« Novo mesto, Glavni trg št. 22 — Pavel Mihelčič
16. »Suha roba« Novo mesto, Glavni trg 31 — Pavel Zore
17. »Dom«, Novo mesto, Bršljin št. 18 — Fanči Kotnik
18. Novo mesto, Prečna 23 — Franc Možina
19. Smolenja vas — Ivan Seničar
20. »Moda« Novo mesto, Glavni trg 12 — Zinka Saje
21. Uršna sela — Milena Lukšič
22. »Dom« oprema« Novo mesto, Glavni trg 3 — Peter Luzar
23. Dolenjske toplice — Svetozar Brkič

Zadnjič smo se seznanili z vplivi cele vrste propagandnih sredstev na bodočega kupca. Vzbujeja pozornost ga pripelje do konkretnega ogleda blaga v izložbi ali trgovini. Star recept trgovca je bil, zaustaviti mimoidočega pred stojnico ali izložbo. Navadno so to dosegli z ustno reklamo. Saj se še spomnimo časov, ko so pred trgovinami stali trgovci ali njihovi pomočniki in vabili v trgovino na ogled blaga. Kon-

kurenca in večja izbira pa sta dajali izložbi večji pomen. Spočetka seveda izložbe niso imele posebnih dekoracij, saj so jim namenjali skromen prostor, dostikrat navadno hišno okno. Artikle so pogostoma obešali okoli vhoda v trgovino. Blago niti ni vzbujalo največje pozornosti, ampak cene. Se danes nam pokaže preglednica dr. Lysinskega (»Werbung« H. G. v. Reichenberg), koliko je uspešnejša izložba s cenami ali brez njih:

I Z L O Ž B A

	s cenami	brez cen	prednost
Frekvenca opazovalcev	6.4 %	4.0 %	+ 60 %
Povprečni čas opazovanja	15.2 sek.	13.4 sek.	+ 13 %
Pogostost pogleda	24	9	+ 167 %
Število prodanih artiklov	26	14	+ 80 %

Kupec želi videti blago in njegovo ceno. Poudariti pa moramo, da izložba ne sme biti estetsko zanemarjena na račun gornjih ugotovitev.

Gornji tabeli bi lahko dodali še eno. Ta nam statistično pokaže, koliko velja izložba z dekoracijami ali brez njih:

I Z L O Ž B A

	brez deko-	z deko-	prednost
	deko-	racija	
	racije		
Frekvenca opazovalcev	5.2 %	3.8 %	+ 37 %
Povprečni čas opazovanja	12.1 sek.	9.3 sek.	+ 37 %
Pogostost pogleda	12	7	+ 71 %
Število prodanih artiklov	11	5	+ 120 %

Ta preizkušnja nam s številkami pokaže, da so izložbe brez dekoracije učinkovitejše. Najbrž pa ni tako dobesedno mišljeno, ker si izložbe brez vsake dekoracije ne moremo zamisliti. Dekoracija ne sme konkurrirati razstavljenemu in propagiranemu artiklu. To se pravi, da ga ne sme v kompoziciji, barvi, svetlobi in podobnem prekrivati. Dober aranžer bo znal s fantazijo, znanjem in okusom ter s sredstvi, ki jih ima na razpolago, vse tako rešiti, da bodo prodajni artikli poudarjeni.

V knjigi ing. J. Sudarja »Ekonomska propaganda« zasledimo nekaj pravil o učinkovitosti in vizualnem učinku pri opazovanju izložbe. Podatki so nanizani

po opazovanjih propagandnih psihologov.

777 ljudi so testirali pred izložbami. Od teh so imeli usmerjen pogled proti sredini v 411 primerih, na levo 189, na desno pa v 177 primerih. Vidimo, da večina opazovalcev gleda v sredino izložbe.

Naslednji test je pokazal, da je v 932 primerih 646 ljudi opazovalo spodnji del izložbe, 67 gornji del in 219 sredino. Predmeti, ki so postavljeni v spodnjo tretjino, so desetkrat bolj opazovani kot tisti, ki so v višini oči. Oba testa nam pokažeta, da moramo poudarjeni predmet postaviti v sredino. Seveda tudi tukaj veljajo izjeme, kot so nekateri sodobni kompozicijski prijem, posebne lokacije izložb in končno tudi fantazija.

Slika prikazuje SP v Angliji. Ena izmed značilnosti te samopostrežbe je v tem, da ves čas uporablja samo umetno neonsko razsvetlavo. Prodajalna nima oken in izkorišča vse stene za razstavo blaga. Razdalja med posameznimi gondolami je večja kot pri nas, ker kupci uporabljajo pri nakupu posebne vozičke z 2 košarama in sedežem za otroka

Osebnе novice

SEPTEMBER 1964
PRIŠLI:

»Emona«:

Anka Galič, delavka
Alojzija Turk, delavka
Franc Urbanc, delavec
Milena Tomažič, delavka
Vajenke:
Danica Lebar,
Katarina Smej,
Frančiška Lukanič,
Anica Mali,
Anica Medved,
Frančiška Verko,
Bronislava Mežan,
Tatjana Jerončič

»Grmada«:

Sabina Gostič, blagajničarka
Marija Merslavič, prodajalka
Hermina Volčič, prodajalka
Marija Novak, delavka
Vajenki:
Marija Križ,
Ana Kos

»Mercator«:

Majda Bradeško, delavka
Anton Banfič, delavec
Dragan Hrvačanin, delavec
Janez Ravnikar, delavec
Gregor Jakovljevič, skladiščnik
za pripravo materiala,
Janez Košir, skladiščnik
Peter Pušlar, monter elektro-
naprav
Karla Vogrič, saldakontist
Vida Legan, saldakontist
Drago Popovič, ekonomist
Vera Lasič, komercialist
Vera Korošec, komisionar

»Polje«:

Vajenci:
Terezija Brdnik,
Darinka Škrjanc,
Martina Černelič,
Zdenka Anžič,
Frančiška Močilnikar,
Marija Habič

»Hrana«:

Fanči Simčič, referent za ma-
loprodajne cene
Rozalija Kralj, trgovska po-
močnica
Marija Ferlin, trgovska de-
lavka
Ervin Poje, delavec
Marija Boh, vajenka

»Rožnik«:

Anica Selan, trgovska pomoč-
nica
Justina Miler, trgovska po-
močnica

»Tržan«:

Rudolf Bec, krojaški pomočnik
Tinka Bizjak, trgovska po-
močnica
Anica Žagar, poslovodja
Vajenci:
Franc Dragan,
Anica Grlica,
Slavica Sinur,
Marija Janežič,
Branko Dragan

ODŠLI:

»Emona«:
Milena Šuštarč,
Ivanka Bračun

»Grmada«:

Olga Mrak,
Ana Oister,
Tončka Cerar,
Ana Grmek,
Marija Volčič,
Jožefa Ponikvar,
Rafaella Eržen,
Gizela Urbič,
Štefan Černjavič,
Milojka Popovič,
Jožica Zaviršek

»Hrana«:

Tončka Lesjak,
Angela Gjura,

Janez Lunder,
Janez Juvančič,
Franc Kopač

»Mercator«:

Zvonko Bičanič,
Muho Hasič,
Fanči Simčič,
Mile Bičanič,
Leopold Pate,
Jernej Pavšič,
Andrej Oblak

»Polje«:

Ela Zorman,
Ivana Čebela

»Rožnik«:

Milena Gruđen
Milena Gorišek

ROJSTVA:

»Emona«:

Kristina Puvar — hčerko

»Hrana«:

Helena Jankovec — sina
Zlata Crnčec — hčerko
Tončka Mihelič — hčerko

»Mercator«:

Darinka Snoj — hčerko
Marija Levič — hčerko

POROKE:

»Grmada«:

Ema Vizjak, poročena Kočar,
Marija Jarc, poročena Vid-
mar,
Ivanka Prem, poročena Po-
točnik. Čestitamo!

»Rožnik«:

Dragica Lazarevič, poročena
Stefanovič. Čestitamo!

TEČAJI, IZPITI itd.

»Emona«:

Anica Majetič, izpit za trg.
pomočnico
Marija Travnikar, izpit za
trg. pomočnico
Anica Kladnik, izpit za trg.
pomočnico

»Grmada«:

Danica Kirasič, izpit za trg.
pomočnico
Ivan Škantelj, izpit za trg.
pomočnika

»Hrana«:

Jožica Hrovat, izpit za trg.
pomočnico
Ivanka Metelko, izpit za trg.
pomočnico
Jože Lunder, izpit za trg.
pomočnika

»Polje«:

Nežka Krivic, izpit za trg.
pomočnico
Angela Primar, izpit za trg.
pomočnico

Marija Nograšek, izpit za trg.

pomočnico

Terezija Dolinar, izpit za trg.

pomočnico

Pavla Anžur, izpit za trg.

pomočnico

Helena Klander, izpit za trg.

pomočnico

»Rožnik«:

Anica Kotar, izpit za trg.
pomočnico
Zdenka Kosec, izpit za trg.
pomočnico

»Litija«:

Antonija Očepek, izpit za
trg. pomočnico
Vika Vozel, izpit za trg. po-
močnico
Marija Špelič, izpit za trg.
pomočnico

NEZGODE:

»Grmada«:

Marija Sever, nesreča v
službi,
Marija Ceglar, nesreča v
službi

V poslovnih enotah: »Gra-
dišče« Trebnje, »Jelka« Gor-
nji grad, »Logatec«, »Metli-

ka«, »Špecerija«, verjetno ni-
majo nobenih osebnih novic,
ker jih že več mesecev ni-
smo prejeli.

OKTOBER 1964

PRIŠLI:

GRMADA:

Marija Krištof
Marija Peterkovič
Marija Maričič
Adela Fritz
Štefan Punčec
Nežka Kovačič
Angelca Fink
Terezija Žitnik
Alojz Macuh
Erminija Prinčič
Slavko Gračner
Dado Žunič
Marija Skvarča

LITJA:

Vida Groznik

MERCATOR:

Martin Golobič
Slavko Setničar
Hamza Rakipović
Ivan Petrovič
Marija Osredkar
Janez Ravnikar
Franc Lindič

ŠPECERIJA:

Anica Strk
Slavko Leušteč
Avgust Golob

ODŠLI:

GRMADA:

Angela Bezek
Dado Žunič
Ali Rakipović
Kati Ritonja
Anica Urbanč
Ana Kralj
Olga Purkat
Anica Kirasič
Štefka Jagrič

MERCATOR:

Iljaz Dinovac
Vida Legan
Demaledin Medeti
Bedri Redepi
Brahim Emini
Aslan Hodič
Musa Hođa

POROKE:

GRMADA:

Ida Miklav, por. Primožič

LITJA:

Iva Sotlar, por. Uštar
Marija Menegalijska, por. Volk
Marija Obermajer, por. Ilvar

ROJSTVA:

LITJA:

Marija Godec, sina
Vera Bučar, sina
»ŠPECERIJA:
Olga Mesojedec, sina
Pavla Mehle, sina

OPRAVLJENI TEČAJI, IZPITI:

GRMADA:

Valerija Marolt
Anica Rogelj
obe izpit za trg. pomočnico.

»ŠPECERIJA«:

Andreja Bombač,
Nada Bradač,
Cvetka Sedlar,
Tone Zupančič,
Danica Zeleznik,
Majda Mikec,
Metka Hribar
Karel Ilnikar,
vsi izpit za trg. pomočnika.

NEZGODE:

GRMADA:

Marija Breznik
Lovro Slak

Smeh ni greh

DOMAČA NEVIHTA

Mož prinese iz mesta domov klobuk, ki si ga je
kupil. Brž stopi k ogledalu, povezne klobuk na gla-
vo in ugotovi, da je kupil prevelikega.
»Veš kaj,« se razjezi žena, »kadar boš šel spet
kupovat klobuk, vzemi glavo s seboj!«

NOČE GOVORITI

»Ali vaš kaj govori v spanju, gospa?«
»Kaj še, samo smehlja se, baraba!«

NA POLICIJSKI POSTAJI

»Tegale dojenčka sem našel pred svojim pra-
gom. Kaj naj storim z njim?«
Službujoči: »Pustite ga tukaj in če se v enem
letu nihče ne javi, je vaš.«

PRIJETNO ŽIVLJENJE

Pred kratkim sem se nekomu potožil, kako tež-
ko je življenje. Pa se je možko odrezal:
»Kaj bo hudo. Do 21. leta skrbijo zate starši.
Od 65. leta dalje skrbi zate socialno. Tistih borih
44 vmesnih let se pa že nekako prerineš.«
Pogovor je bil končan.

TRPKI SPOMINI

Tujec kmetu: »To je zares lepa in romantična
vas.«

Kmet: »To že, ampak na temle prostoru sem
ob neki veliki povodnji izgubil svojo ženo in klo-
buk. In klobuk je bil še čisto nov.«

GA NI DOMA

Hišni lastnik pride po najemnino za stanovanje.
Krepko potrka na vrata in zavpije: »Hej, vi, od-
prite!«

Grobna tišina.

»Odprite, saj dobro vem, da ste doma!«

Nobenega glasu.

»Nikar se ne skrivajte, saj vidim vaš avto na
dvorišču.«

Gals iz stanovanja: »To še ni dokaz, da sem
doma. Danes sem se peljal v službo z avtobusom.«

GA POZNA

Gospod in gospa Zaplotnikova sta prišla pred
sodnika. »Jaz bi rada ločitev od tegale bimbota,«
reče ona.

»In jaz bi se rad iznebil tele škatle,« pri-
pomni on.

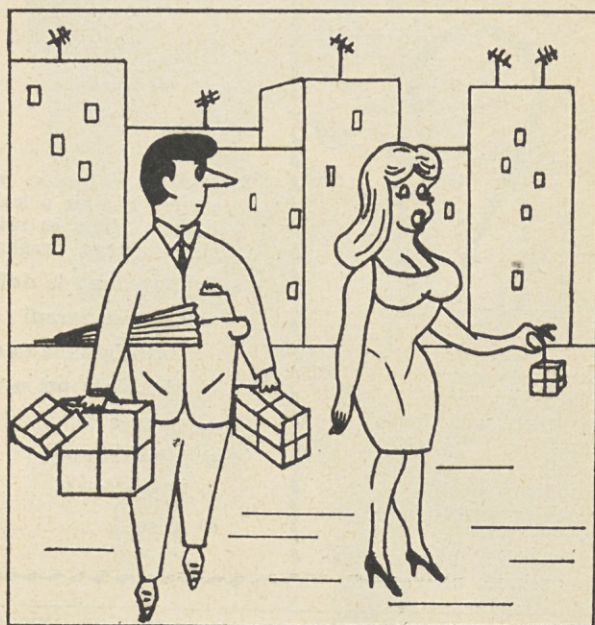
Sodnik: »Koliko imata otrok?«

Ona: »Tri, gospod sodnik.«

Sodnik: »Zakaj pa ne počakata, da bi bil še
eden, potem si jih bosta lahko pravično razdelila.«

On: »Kaj pa, če bi imela dvojčka?«

Ona: »Kaj pa čenččaš? Dvojčka — ha! Če bi nate
čakala, bi niti teh treh ne imela.«

Nimaš me več rad; sama moram nositi ta zavojček!

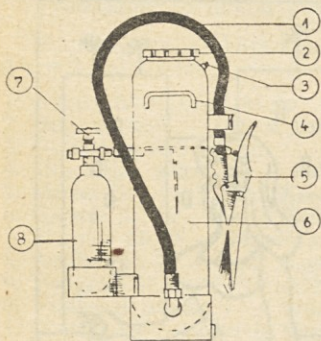

Ročni gasilni aparat na prašek

Ta aparat je uporaben za gašenje raznih požarov, največkrat pa ga uporabljamo za gašenje vnetljivih tekočin in električnih naprav pod napetostjo. Dobro je uporaben pri gašenju raznih barv in lakov. Učinek gašenja je nekoliko slabši pri vetrovnem vremenu ali pa na prepihu. Prav tako dosežemo slabše rezultate pri gašenju višje ležečih predmetov. Prednost gašenja s tem aparatom pa je v tem, da ne pušča sledov. Za gašenje preciznih instrumentov in naprav z občutljivimi ležaji ni ravno najbolj primeren.

Aparat ma več delov. Te lo aparata ima na vrhu odprtino s pokrovom za polnjenje praška. Pri vrhu je tudi pritrjen varnostni ventil in ročaj za prenašanje. Na eni strani aparata je nameščena mala jeklenka z ogljikovim dvokisom CO₂, ki ustvarja potreben pritisk za izstop praška. Na drugi strani aparata je pritrjena gumijasta cev z zapiralnim ročnikom. V sam aparat spravimo lahko približno 6 kg praška. Ko je aparat napolnjen s praškom, moramo namestiti še jeklenko s CO₂. Tako napolnjen aparat namestimo v suhem prostoru.

Aparat uporabimo na ta le način: prenesemo ga 2 do 4 m od požara in ga postavimo na tla. Nato z roko primemo in odpremo ročnik, z drugo pa odpremo ventil. Ventil naj bo odprt toliko časa, dokler traja gašenje. Če se potem, ko je ventil odprt, ne pokaže prašek, moramo biti previdni, ker je lahko zamašena gumijasta cev oziroma ročnik. V takem primeru moramo ventil zopet zapreti in ročnik ter cev dobro pretresti.

- 1 gumijasta cev
- 2 pokrov aparata
- 3 varnostni ventil
- 4 držaj
- 5 ročnik
- 6 posoda za prah
- 7 ventil s priključkom za posodo
- 8 jeklenka s komprimiranim plinom ali zrakom

Ali poznamo predpise, po katerih delamo?

V zadnji številki našega lista smo uvedli novo rubriko pod gornjim naslovom, katere namen je predvsem, da se čimbolj seznanimo z določili nekaterih predpisov, katere moramo upoštevati pri opravljanju vsakodnevnega dela. To so določbe pravilnikov in uredb, ki jih je podjetje ponatisnilo v posebni knjižici, predpisi, objavljeni v Uradnem listu in naših notranjih samoupravnih aktov. Danes objavljamo

nagradni test

Za pravilne odgovore, ki bodo izžrebani, je razpisana:

- I. nagrada 6.000 din za vse pravilne odgovore,
- II. nagrada 4.000 din za vse pravilne odgovore,
- III. nagrada 3.000 din za pravilne odgovore na najmanj 5 točk,
- IV. nagrada 2.000 din za pravilne odgovore na najmanj 5 točk,
- V. nagrada 1.000 din za pravilne odgovore na najmanj 5 točk.

Navodila za izpolnjevanje nagradnega testa:

Pri posameznih vprašanjih so nekateri odgovori delno napisani, zato da bi lažje odgovorili na druga vprašanja iste skupine. Stavke, ki niso dokončane, je treba pravilno dopolniti. Posamezne točke je treba v celoti napisati, vendar tako, da dopolnijo vsebinsko zvezo z drugimi točkami iste skupine. Na posamezno vprašanje je treba napisati odgovore.

Verjetno bo treba poprej pogledati predpise, da bi lahko napisali pravilne odgovore, zato naj direktorji poslovnih enot in drugi tovariši, ki jim je ta zakon dosegljiv, pomagajo vsakomur, ki bi želel rešiti ta nagradni test.

1. Kaj se šteje po pravilniku o kakovosti žitaric, mlevskih izdelkov, kruha in peciva, testenin in keksov za mlevske izdelke?
Za mlevske izdelke po tem pravilniku se šteje naslednje blago: .....
ki je dobavljeno po ustreznem tehnološkem postopku s predelavo .....

2. Kako morajo biti označene in zaznamovane pletenine po odredbi o označevanju, zaznamovanju in pakiranju tekstilnih izdelkov?

Trikotajna oblačila, perilo in nogavice iz bombažne, volnene ali sintetične preje in iz umetne svile ter iz vlaken drugih vrst morajo imeti na

tele označbe:

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- č) .....
- d) .....
- e) ..... p/kos oz. p/l .....
- f) .....
- g) .....
- h) ..... čiščenje .....

3. Kakšna jajca je prepovedano dajati v promet po pravilniku o kakovosti mleka in mlečnih izdelkov, sirila in mlekarских kultur, sladoleda in sladolednega praška, jajc in jajčnih izdelkov?

Prepovedano je dajati v promet jajca:

- a) ki so se zaradi ..... navzela duha in okusa po .....
- b) ki kažejo pri osvetlitvi znatne spremembe — jajca s .....
- c) v katerih se je ..... močnejše razvil;
- č) ki vsebujejo .....
- d) ki so ..... (klopotci, gnila jajca ipd.)

4. Kako je treba klasificirati sveža jajca glede na težo, preden se dajo v promet?

Sveža jajca se dajejo glede na težo v promet po tehle ..... vrstah:

- a) vrsta ..... jajca težka .....
- b) vrsta ..... jajca težka .....
- c) vrsta ..... jajca težka .....
- č) vrsta ..... jajca težka .....
- d) vrsta ..... jajca težka .....
- e) vrsta ..... jajca težka manj kot .....

5. Katere blago se šteje po pravilniku o kakovosti sadja, zelenjave in gob ter sadnih, zelenjavnih in gobljih izdelkov za kontinentalno sadje?

Za kontinentalno sadje po tem pravilniku se šteje naslednje blago: a) .....

- b) ....., c) .....
- č) ....., d) ....., itd. (napiši vse vrste kontinentalnega sadja po pravilniku).

6. Ali morajo biti opremljeni z garancijskim listom in tehničnim navodilom enofazni in trofazni električni števeci in električni dušilci za fluorescenčne cevi za razsvetljavo, tako kot določa Odredba o posebnih pogojih, ob katerih se smejo dajati v promet posamezni industrijski izdelki?

Odgovoriti z DA ali NE: .....

7. Pismeni sporazum o sklenitvi delovnega razmerja sklene:

a) generalni direktor z delavcem, ki se sprejme na delovno mesto po določilih .....

b) generalni direktor z delavcem, ki se sprejme na delovno mesto v .....

c) direktor poslovne enote z delavcem, ki se sprejme na delovno mesto ali delo v .....

d) upravnik ekonomske enote z delavcem, ki se sprejme na delovno mesto ali delo v .....

8. V katerih primerih odloča o odpovedi delavcem delavski svet podjetja?

Delavski svet podjetja odloča na predlog upravnega odbora podjetja o odpovedi delavcem, ki imajo več kot .....

9. Ali je mogoče odpovedati delavcu medtem ko je odstranjen z dela (suspendiran), ali ko teče proti njemu disciplinski postopek?

Odgovoriti z DA ali NE: .....

10. Delavec ima pravico ugovora zoper vsako prestopno odločbo iz delovnega razmerja, če ni drugače določeno s pravilnikom o delovnih razmerjih podjetja:

a) na DS podjetja, če je bila izdana odločba na podlagi sklepa .....

b) na UO OE »Mercator«, če je izdal odločbo .....

c) na DS OE »Mercator«, če je bila izdana odločba na podlagi sklepa .....

č) na UO PE, če je izdal odločbo .....

d) na DS PE, če je bila izdana odločba na podlagi sklepa .....

Odgovore pošljite najkasneje v 10 dneh po prejemu časopisa na naslov: »Mercator« Ljubljana, Aškerčeva 3 (z oznako: »Nagradni test«). Navedite naslov in PE, v kateri ste zaposleni.

Rešitev nagradnega testa, objavljenega v oktobrski številki ter imena izžrebanih, ki prejmejo nagrade, bodo objavljena v decembrski številki.